Posamezna številka 2 K. Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 293. V Ljubljani, v nedeljo dne 25. decembra 1921. Leto XLIX.

SLOVENEC

»SLOVENEC« velja po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240·—
za pol leta „ .. „ 120·—
za četrt leta „ .. „ 60·—
za en mesec „ .. „ 20·—
Za inozemstvo celoletno K 480·-.

Sobotna izdaja:
Za celo leto . . . . . K 40 —
za inozemstvo . . . „ 80 —

Cene inseratom:
Enostolpna petitna vrsta mali oglasi po K 4·— in K 6 —, veliki oglasi nad 45 mm višine po K 8 —, poslana itd. po K 12 —.
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. štv. 50, upravn. štv. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran. ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, ogr. 23.511, bosn.-herc. 7563.

r. F. K. L.:

Danes Vam je rojen Zveličar.

Zopet se obnavlja spomin na tisto noč, ki je slišala blagovest: »Oznanjam vam veliko veselje, ki bo vsemu ljudstvu, ker danes vam je rojen Zveličar, ki je Kristus Gospod, v mestu Davidovem.« Obnavlja se spomin — ali se prenavljajo tudi ljudje, ki ga obhajajo? Mnogim je božič praznik, dan, ko miruje delo, kot so drugi prazniški dnevi; mnogim je ljub praznik, ki se ga vesele v domačem krogu. Koliko pa jih je, ki bi se poglobili v njegove skrivnosti in bi se zavedli, da naj je to dan notranjega prerojenja in prenovljenja?

»Danes vam je rojen Zveličar.« To ni brezbarvno poročilo kronistov, to je v življenje posegajoča blagovest. Nam je rojen, tebi in meni je rojen! Rojen, da se v njem in po njem prenovi tvoja in moja duša; rojen, da podeli tebi in meni svojih življenskih sil, močnih in svetih, iz božanstva izvirajočih; rojen, da tebi in meni vdihne svojega duha; rojen, da tebe in mene osvobodi starega suženjstva, ki tlači človeka na kolena pred mamonom in čutnostjo; rojen, da podeli tebi in meni svobodo božjih otrok.

Božič, ki ni zgolj spomin na Gospodovo rojstvo, spomin brez životvorne sile, marveč za prenovitev duše in srca — to je resničen božič, dostojen človeka, krščenega v Jezusovo ime in moč. Takšen božič je zares »razodetje dobrotljivosti in človekoljubnosti Boga, našega Zveličarja.«

Prenovitev notranjega človeka! — Današnja družba je bolna, hudo bolna. Okoli bolnice se zbirajo zdravniki in se posvetujejo; k njej prihajajo bolj ali manj na skrivaj razni mazači in prinašajo tajne nasvete in čarodejne leke. Pa bolnici noče odjenjati; le huje jo zvijajo krči in kuha vročina. — Vi zdravniki, ki nasvetujete v svoji učenosti marsikako pametno sredstvo, kot so socialne reforme, ureditev gospodarskega življenja; vi mazači, ki zagrinjate v bolniški sobi okna, da bi bolnice ne obsijali solnčni žarki krščanske resnice in je ne osvežil čisti zrak Kristusove ljubezni, ki netite razredni boj in priporočate revolucijo kot zdravilo, — ali ne vidite, kako pešajo bolnici moči, kako se zvija v agoniji? Vi mazači, proč svoje hudodelske roke! In vi zdravniki, vdihnite vendar bolnici novega duha; s tem duhom, ki je v njej, ne more več dolgo živeti, kaj šele ozdraveti in priti do čilih moči. Ali ne veste, da je socialni red in zdravo gospodarsko življenje le pojav, delo zdravega duha? Vsaka reforma človeške družbe mora temeljiti na individualni reformi, prenovljenju človeških duš. To je globoki pomen Gospodovih besed: »Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico in drugo se vam bo navrglo.« Torej: prenovitev notranjega človeka v vse prerajajočem Kristusovem duhu v novo življenje!

To prenovitev je imel v mislih apostol Pavel, ko je pisal svojemu učencu Titu: »Prikazala se je milost Boga, našega Zveličarja, vsem ljudem ter nas poučila, naj se odpovemo brezbožnosti in svetnemu pohlepu ter trezno in pravično in bogaboječe živimo na tem svetu, pričakujoči blaženo upanje in prihod veličastva velikega Boga in Zveličarja našega Jezusa Kristusa.« (Tit 2, 11—13) Le s tem, da v trdni veri na večno življenje in živi svesti odgovornosti pred božjo svetostjo in pravičnostjo za vse življenje in početje vsak zatira v sebi brezbožnost, t. j. malikovanje pred mamonom, oboževanje lastnega jaza in nasladnosti, je mogoče spraviti socialni in gospodarski razvoj družbe v edino pravi in ravni tir vsem enake pravičnosti in vse objemajoče in spajajoče ljubezni. Slava Bogu v višavah in mir na zemlji sta v tesni zvezi med seboj, sta korelativna pojma!

Prenovitev človeškega duha v duhu Kristusovem, ki je pot, resnica in življenje!

Kriza rešena, a ne še končana.

Belgrad, 24. dec. (Izv.) Kakor Vam je Vaš dopisnik že včeraj javil, je kriza rešena, ker so demokrati v svoji zahtevi glede vojnega ministra popustili. Še včeraj dopoldne so potom Ljube Davidovića izjavili Pašiću, da se mora Zečević na vsak način umakniti. Pasić je nato po seji radikalnega kluba, ki mu je dal v tej zadevi svobodne roke, sklical k sebi vojaške kroge, ki so odločili, da naj Zečević ostane. Demokrate je ta sklep vojaških krogov zelo presenetil in so takoj pristali na to, da ostine Zečević. Davidović je sporočil ta umik demokratov Pašiću, ki je odšel nato na dvor h kralju in mu referiral o ugodnem poteku. Kralj je izrazil svoje zadovoljstvo, da je kriza konečno rešena.

Od 6. do pol 8. ure zvečer se je vršila konferenca designiranih ministrov radikalov, demokratov, muslimanov in samostojnih. Razpravljali so o definitivni sestavi nove vlade. Pri tej priliki so demokrati ponovno načeli vprašanje vojnega ministra in izjavili, da pristanejo na to, da general Zečević ostane vojni minister, da pa bodo stavili glede nerednosti v vojnem ministrstvu interpelacijo in vsi člani kluba svobodne roke glede glasovanja. Nato so razpravljali o zahtevi muslimanov, ki so bile reducirane in sprejete. V kolikor z muslimani še ni bil dosežen sporazum, se jutri sestaneta dr. Laza Marković in eden muslimanskih zastopnikov, da formulirata izid pogajanj.

Po tej seji je odšel Pašić ponovno na dvor. S tem se smatra kriza za sedaj lahko rešena in bo najbrže še danes podpisan ukaz o novih ministrih.

Belgrad, 24. decembra. (Izv.) Pašić je dobil odobrenje za svoje postopanje pri pogajanjih z najvišje strani ter so demokrati morali popustiti tako v vprašanju vojnega ministra kakor glede ostalih radikalcev, ki ostanejo na svojih mestih. Vendar pa je v doseženem sporazumu kal za novo krizo, ki bo nastala radi osebe vojnega ministra. Pričakujejo, da bo ta kriza nastopila koncem januarja povodom interpelacij na vojnega ministra. Sodijo, da bo interpelacijska afera izbruhnila v narodni skupščini okoli 20. januarja.

Novi kabinet.

Belgrad, 24. dec. (Izv.) Kabinet, katerega imenovanje predloži danes g. Pašić, je sestavljen sledeče:

Nikola Pašić (radikal): predsednik in zunanji minister,
dr. Voja Marinković (demokrat): notranji minister,
general Milivoje Zečević: vojni minister,
dr. Kosta Kumanudi (demokrat): finančni minister,
Svetozar Pribičević (demokrat): minister za prosveto,
dr. Mehmed Spaho (musliman): minister za trgovino in industrijo,
Živojin M. Rafajlović (demokrat): minister za šume in rude,
Andra Stanić (radikal): železniški minister,
dr. Laza Marković (radikal): minister za pravosodje,
dr. Gregor Žerjav (demokrat): minister za socialno politiko,
dr. Ivo Krstelj (demokrat): minister za vere,
Ivan Pucelj (SKS): minister za poljedelstvo in vode,
dr. Žarko Miladinović (radikal): minister za pošto in teleton,
Krsta Miletić (radikal): minister za agrarno reformo,
Velja Vukičević (radikal): minister za javna dela,
Marko Trifković (radikal): minister za izenačenje zakonov,
dr. Hamdija Karamehmedović (musliman): minister za narodno zdravje.

Za gospodarsko obnovo Evrope

Pariz, 23. dec. Bivši finanč. minister Klotz je, kakor poroča »Temps«, obvestil Brianda o svoji nameri, interpelirati ga o stališču Francije glede reparacij in zahtevati od zbornice na današnji seji, da določi rok za pretres interpelacije kar najhitreje. Briand je izjavil, da se v tem trenutku ne more udeležiti take debate. To bi se moglo zgoditi šele po konferenci v Cannesu. Klotz je izjavil, da vstraja pri svoji nameri.

London, 23. dec. Ministrski predsednik Lloyd George je danes v Downing Streeti imel že napovedano konferenco z odličnimi britanskimi finančniki in trgovci, katerim je obrazložil svoj porazgovor z Briandom. Navzoči industrijski in finančni magnati so zagotovili Lloyd Georgeu, da ga bodo krepko podpirali in so sklenili, da bodo nadaljevali posvetovanja med zastopniki industrije in sir Robertom Horneom, kakor tudi Washingtonom Evansom o Božiču. Tudi Lloyd George ostane o Božiču v Londonu, da se udeleži razprav. Iz teh razprav izhajajoči predlogi se bodo predložili pariški konferenci izvedencev in finančnikov, ki se bo vršila pred konferenco v Cannesu.

Upor v Egiptu.

London, 23. dec. Iz Kaire se poroča: Pristaši Zaglul paše, ki bi se morali po povelju vrniti v svoje vasi in ostati tam, so bili aretirani, ker se niso pokorili povelju. Prišlo je do demonstracij. Dva upornika sta mrtva. Redarji in egipčanski vojaki hodijo po mestu in razganjajo demonstrante. V Aleksandriji je policija razgnala 500 oseb, ki so hotele demonstrirati.

Izgredi brezposelnih v Londonu.

London, 23. dec. Danes so imeli brezposelni zborovali v Hyde parku. Ker so pretili, da bodo vdrli v prodajalnice, je policija izvršila primerne odredbe.

Anglija za odpravo podmornikov.

Dunaj, 24. dec. Kakor poroča »Neue Freie Presse« iz Washingtona, je britanski admiral lord Lee včeraj na javni seji washingtonske konference imel govor, ki je končal z apelom za popolno odpravo podmornikov. Ogrožanje po podmornikih se more odstraniti samo s tem, da docela izginejo iz morja. Velika Britanija se je pripravila, to ladijsko kategorijo popolnoma odpraviti iz svoje mornarice, misleč, da bodo to storile tudi druge države. To je bila ponudba Velike Britanije svetu in Lee sodi, da je ta ponudba večji tribut humaniteti kakor omejitev števila velikih bojnih ladij.

Upravna ločitev Dunaja od dežele.

Dunaj, 24. decembra. (Izv.) V tednu od Božiča do novega leta bo izpeljana popolna ločitev nižjeavstrijske pokrajine od Dunaja v ustavno-pravnem in gospodarskem pogledu. Pokrajina bo obsegala kraje, ki jih je dosedaj obsegala takozvana »Nieder-Österreich Land«.

Pred avstrijsko-poljsko pogodbo.

Krakovo, 24. decembra. (Izvirno.) Z ozirom na bližajoča se pogajanja med Poljsko in Nemško Avstrijo glede trgovske pogodbe, je ministrstvo za trgovino izdalo vsem industrijskim in gospodarskim krogom vprašalne pole, da izjavijo svoja mnenja in zberejo potreben material.

NEMŠKI JEZIK NA ČEŠKOSLOVAŠKEM.

Praga, 24. decembra. (Izv.) »Narodni Politika« poroča, da je na vojaški akademiji v Moravskih Hranicah vpeljan nemški učni jezik.

Boj irskega naroda za svobodo.

1171—1921.

Sedemsto let se irski narod bori za svojo svobodo. Leta 1171. se je izkrcal na irski obali kralj Henrik II. in osvojil otok, ki je postal s tem dnem angleška kolonija. Dokler se Anglija vsled samovolje Henrika VIII. ni odcepila od rimske cerkve, je Irska uživala pod kraljevskim namestnikom dosti samoupravne svobode z lastnim parlamentom, dasi je morala vse zakonske predloge preje odobriti angleška vlada.

Prava zgodovina mučeništva se je začela za Irsko z ustanovitvijo anglikanske cerkve v prvi polovici 16. stoletja. Henrik VIII. in za njim »deviška kraljica« Elizabeta sta postavila za cilj angleške krone uničenje vseh avtonomnih narodnih, verskih in fevdalnih svoboščin, da utrdita svoj absolutizem, in sta v to svrho začela boj v prvi vrsti zoper najbolj svobodno organizacijo v državi, katoliško cerkev. Angleški fevdalci so šli na to, da vzdržijo sami sebe, na Irskem pa se je začel boj na življenje in smrt tako za svobodo vere kakor za svobodo naroda, ki so si ga angleški mogotci izbrali za objekt gospodarskega izkoriščanja. Protestantskim priseljencem so se nakazala veleposestva, Irci so se siloma spremenili v kolone, njihovo imetje se je konfisciralo, cerkveno premoženje kasiralo, uvedla prisilna desetina anglikanskim pastorjem, Irci so postali sužnji v pravem pomenu besede, parlament je izginil. Leta 1600 izgine zadnja sled irske svobode.

Irci se niso udali. Vstaja se je vrstila za vstajo, toda brez uspeha. Pod Karlom I. je bilo že dva milijona juter irske zemlje konfiscirane v prid Angliji, krvoločni Kromvel pa je udušil irsko vstajo z ognjem in mečem, oropal Irce poslednjega koščka zemlje in njihove otroke prodal za sužnje na Jamajko. Koncem 17. stoletja je pod katoliškim Jakobom II. za Irce nastopila kratka doba oddiha, tako da so dobili celo zopet svoj parlament, toda protestant Viljem oranjski je zato divjal s podvojeno silo proti nesrečni deželi, kjer so tajne družbe neprestano netile upor proti tujemu nasilju. Zdaj so se Ircem odvzele celo najenostavnejše državljanske pravice, izgubili so volivno pravico v angleški parlament, višja duhovščina se je izgnala, vsi zunanji znaki katoliške vere so se prepovedali, katoliški pouk uničil, katoličani so se proglasili kot nesposobni za vsako javno službo in se niso smeli niti svobodno ženiti. Toda strašni pritisk je rodil prve večje vstaške organizacije, takozvane »bele fante«, ki so ponoči v belih haljah napadali veleposestnike, »defenderje«, ki so vršili nad trinogi linčanje in »hrastova srca«, ki so oznanjali pasivno rezistenco zoper tlako.

V osemnajstem stoletju je boj severnoameriških kolonistov zoper Anglijo, še bolj pa francoska revolucija podžgala Irce k podvojeni revolucionarni delavnosti. Osnovala se je »Zveza zedinjenih Ircev«, ki je bila v stiku z jakobinskim konventom, in izsilila od Anglije odpravo vsaj najkrutejših izjemnih postav, vpostavitev primitivnih državljanskih in verskih pravic (katoličani so bili preje n. pr. primorani posečati protestantsko cerkev) in dovoljenje, da smejo voliti v parlament; pasivna volivna pravica pa jim je bila prepovedana ,vsled česar vidimo, da branijo odslej irsko stvar v londonskem parlamentu čestokrat tudi plemeniti protestanti iz Irske. Ker pa angleška vlada ni popustila ravno v najvažnejši stvari, socialni emancipaciji irskih kmetskih sužnjev, so Irci v zvezi s francoskim generalom Hošem zanetili vstajo, ki je bila od angleških morilskih band v morju krvi udušena in je l. 1801. končala s popolno prisilno unijo z Anglijo.

V prvi polovici devetnajstega stoletja vidimo na čelu irskega gibanja O' Connella, ki pod Pittom ustanovi »Katoliško zvezo« in izvojuje takozvano emancipacijo katoličanov, na podlagi katere pride kot katoličan tudi sam v parlament in ustanovi pozneje »Repealsko zvezo«, (repeal

= preklic unije z Anglijo) ki se mora petdeset let boriti zato, da se odpravi desetina za protestantsko cerkveno upravo! Irski katoličani pa so pod O' Connellevim vodstvom politično že tako dorasli, da se ne zadovolje s takimi novicami in tudi ne z novo politiko angleške vlade, ki začenja deliti ubožne podpore, marveč vsak dan glasneje zahtevajo odpravo suženjskega najemništva pod lordi, organizujejo bojkot in ne plačujejo najemnine, na kar Anglija odgovarja zopet s puškami in topovi.

Toda niti kazenske ekspedicije niti strašni glad in kolera l. 1846 ne zlomita odpora junaškega naroda. Druga polovica 19. stoletja je zopet napolnjena z boji za svobodo. Po O' Connellovi smrti se polaste tega gibanja radikalci pod vodstvom O' Briena; na mesto parlamentarne borbe stopi očitna protidržavna akcija »mlade Irske« in »fajnovcev«, v Čikagu se proglasi irska republika, šele Gladstone se kot prvi iz angleških državnikov loti pacifikacije izstradane dežele, iz katere se je ena četrtina prebivalstva preselila v Ameriko, potom političnih in socialnih reform. (Od leta 1841. do 1901. je padlo število prebivalstva od 8 milijonov na 4 milijone!) Gladstonova irska politika je bila posledica njegove liberalne politike proti konservativcem v Angliji sami, in v tem boju so bili irski poslanci v londonskem parlamentu, v katerem so prvi uvedli tehnično obstrukcijo na podlagi izrabe poslovnika, pod vodstvom Parnella dolgo odločilna utež na tehtnici. V boju z angleškimi lordi na eni in irskimi radikalci na drugi je Gladstone skozi dvajset let uresničeval eno reformo za drugo, kojih začetek je bila agrarna reforma od l. 1870., konec pa predlog o homerulu, ki naj bi bil Irski prinesel samoupravo z lastnim parlamentom. Irska »Kmetska liga«, ki je prišla Gladstonu večkrat prav, je končno stopila popolnoma na ekstremno pot, ker se reforme dejansko niso izvajale, ker olajšanje odplačevanja najemnine položaja kolonov ni izboljšalo in ker so lordi znali preprečiti vsako dobro posledico zakona. Zato vidimo Irce v 20. stoletju pod vodstvom Redmonda zopet v najljutejšem boju z Anglijo.

V dvajsetih letih našega stoletja so Irci sicer dosegli, da je veleposestništvo lordov izginilo, da so se kmetje tudi gospodarsko emancipirali, niso pa mogli doseči samouprave, ker je gosposka zbornica opetovano zavračala od nižje zbornice sprejeti homerule (1907., 1912. in 1913.) in tako sama netila gibanje za popolno odcepitev od Anglije. Končno se je vsled mobilizacije že iz časov Viljema oranjskega obstoječe organizacije oranžistov, protestantov na severnem Irskem, zanetila strašna državljanska vojna, ki je dosegla vrhunec leta 1920/21. Vsak Irec je bil proglašen izven ustave in zakona, angleške »črne« bande so morile in požigale, starokopitni parlament se ni mogel povzpeti do liberalnega pojmovanja položaja, saj katoliški Irec ne velja za polnovrednega. Toda Irci so tudi to prenesli, osnovali republiko s tajno vlado z Devalero na čelu in vračali Angležem milo za drago; največ pa jim je pomoglo javno mnenje Amerike, kjer živi danes velika večina vsega irskega naroda sploh. Tako je prišlo leta 1921. po 700 letih krvave in neprestane borbe vsled vztrajnosti Ircev in državniškega razuma Lloyd Georgea do pogodbe z Anglijo, glosom katere Irska postane neodvisna republika pod kraljem Jurjem angleškim.

To pogodbo je angleški parlament sprejel, Irska pa o njej še debatira.

Naročajte ‚Slovenca'!

Nameravana prehranjevalna stavka nemških kmetov na Češkem.

Praga, 24. decembra. (Izvirno.) Radi nekih odredb ministrstva za prehrano je nemško kmečko prebivalstvo v nekaterih obmejnih okrajih sklenilo stavkati v znak protesta. Stavka bi se vršila na ta način, da bi se ob praznikih ustavil ves dovoz mleka v mesta, posebno v Prago. Z ozirom na to je ministrstvo za prehrano izdalo ostre odredbe in se bo vsakemu kmetu, ki bi na ta način stavkal, zaplenila živina in ga zadene poleg tega še občutna kazen.

Mažarska poslaništva v inozemstvu.

Budimpešta, 24. decembra. (Izvirno.) Mažarska vlada namerava svoja dosedanja diplomatična zastopstva v Belgradu, Pragi in Varšavi preosnovati v polnovredna poslaništva. Isto tako bodo v kratkem imenovani poslaniki za New York, London in druga mesta.

Nova mažarska stranka.

Budimpešta, 24. decembra. (Izvirno.) Grof Andrassy namerava ustanoviti novo stranko. Stranka bi se imenovala »Krščansko-liberalna«. Na čelu stranke bo stal dr. Appony. Grof Andrassy se je dosedaj pogajal že z mnogimi znanimi politiki, za katere misli, da bi znali vstopiti v novo stranko. Kakor se govori v tukajšnjih političnih krogih, je imel precej uspeha. Interesantna in nadvse značilna je izjava Stefana Friedricha, da vstop židov v stranko nikakor ni izključen.

CIRKULACIJA DENARJA V AVSTRIJI.

Dunaj, 24. decembra. (Izv.) V drugem tednu decembra meseca se je v Nemški Avstriji zvišala cirkulacija denarja za 10.4 milijard kron. S tem je dosegla cirkulacija denarja v Nemški Avstriji višino približno 143 milijard kron.

DVA NOVA AVSTRIJSKA POSLANIKA.

Dunaj, 24. decembra. (Izv.) Za poslanika avstrijske države v New Yorku je imenovan dr. Franc Sicherauer, za poslanika v Chikagu pa dr. Ludvik Kleinwachter.

Iz mednarodnega katol. ženskega gibanja.

O mednarodnem katoliškem ženskem gibanju široka javnost le malo izve, a vendar izpolnuje to gibanje v delu za katoliško stvar zelo važno postojanko. Gotovo bomo ustregli slovenskemu katoliško mislečemu ženstvu, ako podamo o tem gibanju vsaj kratek in nepopoln pregled.

V Združenih državah Severne Amerike se je pred dvemi leti na pobudo tamošnjega episkopata ustanovil »Narodni svet za katoliško blaginjo«. Le-ta se je začetkom tekočega leta lotil organizacije katoliškega ženstva. Prvo skupino je postavila na noge marylandska škofija. 2000 baltimorskih žena je tvorilo prvo jedro, nad katerim je v svojem pismu izjavil svoje veselje še veliki kardinal Gibbons tik pred svojo zadnjo boleznijo. Do poletja je že bilo ustanovljenih 550 krajevnih organizacij in 190 škofijskih zvez z več stotisoč članicami. Zaenkrat so cilji teh zvez ti-le: 1. Ustanovitev informacijske centrale za vsa vprašanja, ki tičejo katoliške družine. 2. Mobilizacija ženstva proti Smith-Townerjevemu predlogu v kongresu, ki hoče zatreti versko šolo. 3. Pospeševanje in podpiranje katoliškega tiska. 4. Strnenje vseh ženskih moči za pobijanje nenravnega filma. 5. Ustanovitev organizacije za pobijanje umetnega omejevanja rojstev.

V Italiji obstoja tri leta Zveza katoliške ženske mladine, ki šteje danes 265 škofijskih zvez, 3000 društev in približno 300.000 članov. V sporazumu s Katoliško žensko zvezo se prirejajo po vsej deželi takoimenovani okrajni tedni v organizacijske svrhe. Meseca aprila je zveza priredila v Rimu socialni teden za ženske nastavljenke, meseca septembra pa za učiteljice, dijakinje in delavke. Začetkom letošnjega leta si je zveza ustanovila posebno glasilo za študijske in izobraževalne svrhe pod naslovom »Squilli di Resurrezione« — Zvonovi vstajenja, ki šteje danes 25.000 naročnikov. Poleg tega izdaja še časopis za izobraženo ženstvo »Fiamma Viva« — Živi plamen, ki ima 6000 naročnikov. Tudi Katoliška ženska zveza ima svoje lastno glasilo.

Na Portugalskem je bila v zadnjih dobah katoliška žena, ki je trpela za katoliško stvar najmočnejšo oporo. V boju proti gospodstvu prostozidarstva pod vlado Alfonza Costa je žena bodrila katoliške, da niso obupali in da so nadaljevali delo za boljše čase. Pred kratkim se je ustanovila Ženska liga za katoliško-socialno akcijo. Njene naloge so: moralna in verska izpopolnitev članov, podpiranje katoliško-socialnega dela, razširjanje verskih načel potom tiska; počela se bo tudi z vzgojo mladine, ustanavljanjem in vodstvom mladinskih društev, prirejanjem duhovnih vaj in ljudskih misijonov, ustanavljanjem patronatov, otvarjanjem šol in zavodov v varstvo mladine, posebno mladostnih delavk (v Bragi, Funchalu, Lizboni in Covilhi). Glasilo ligo se imenuje »Un Rayo de Luz« — Žarek luči, ki ga urejujejo in pišejo vanj samo ženske.

Na čelu katoliškega ženskega gibanja pa koraka nemško katoliško ženstvo, čegar delo in organizacije stoje na višku časovnih zahtev. O tem bomo o priliki poročali posebej. Za danes naj omenimo le pravkar izišlo znamenito delo, ki spada v delokrog katoliškega ženskega gibanja: »Žena v politiki.« Uvod v državno in gospodarsko življenje za žene in dekleta. Spisala Fanny Imle, dr. rer. polit. Založništvo Herder. Cena vez. 11.60 marke. O tej knjigi piše odlična katoliška nemška žena: »Žena v politiki« je na globokem verskem katoliškem temelju zgrajeno delo, ki mu je želeti najobsežnejšega razširjenja. Knjiga ima namen, da vpelje ženo, ki je bila nepripravljena poklicana na sodelovanje v politiki, v državno in gospodarsko življenje. Pisateljica smatra politično izšolanje žene kot zapoved dneva, da kot zapoved božjo in izvrševanje aktivne in pasivne volivne pravice kot dolžnost nravnozavedno delujoče osebnosti. Knjiga je razdeljena v tri dele: Država, socialna politika, kulturna politika. Državo, v kolikor temelji na pravu in pravičnosti, smatra pisateljica za visokoidealno ustanovo, za katere ohranitev moramo naše soljudi vzgajati. Prežeta s prepričanjem, da se mora voditi politika z religiozno resnostjo, smatra pisateljica žensko kot posebno poklicano, da prekvasi politiko s svojim svetovnim naziranjem in uveljavi v njej tisto, kar je duši sveto. Nato podaja pisateljica kritičen pregled sedaj obstoječih političnih strank. Poglavje »Zunanja politika« razpravlja o vprašanju dovoljenih vojska, mednarodnih razsodiščih, mednarodnem pravu, potrebi posameznih narodov po medsebojnem izpopolnjevanju, iz česar nastajajo zveze, trgovinske pogodbe, carina, svobodna trgovina in varstvena carina. Razpravljajo in osvetljujejo se državni monopoli, socializacija, razna davčna vprašanja tudi s pogledom na njih moralno opravičenost. Drugi del opisuje razvoj v življenju narodov, cilj socialne politike, potrebo upostave ravnotežja med velikimi poklicnimi skupinami, delavsko vprašanje, žensko in otroško varstvo, razna zavarovanja itd. Posebno skrbno je obdelano vprašanje o povzdigi razumevanja za višje zahteve na kulturnem polju, v materinskem poklicu, o pravicah in dolžnostih žene, o potrebi ženskega sodelovanja v občinski in stanovanjski politiki, v skrbi za revne in sirote, v zdravstvenem skrbstvu. — Tretji oddelek govori o razmerju med državo in cerkvijo tekom stoletij, o izpodrivanju cerkve iz javne dobrodelnosti in šole ter izčrpno obdeluje zlasti sedanji boj za šolo, v katerem se ima v kratkem odločiti bodočnost nemškega naroda. — Iz teh podatkov je razvidna bogata in aktualna vsebina knjige, o kateri bi bilo želeti, da pride v roke tudi slovenskemu katoliškemu ženstvu. —

Ob tej priliki naj omenimo še neko drugo delo, ki je namenjeno ženstvu: »Hildinnen der Frauenwelt« — Junakinje med ženstvom. Spisal p. Hubert Klug, O. M. Cap. Cena vez. 10 mark. Knjižica podaja slike junaških žena in devic iz svetega pisma stare in nove zaveze. V vsaki sliki je podčrtana in osvetljena kaka posebna poteza v značaju junakinje. Tudi to delo bo z zanimanjem in s haskom čitala vsaka katoliška žena.

Zaupnikom SLS za radovljiški politični okraj.

Shod zaupnikov SLS, ki smo ga sklicali za 28. dec. ob devetih dopoldne v Radovljico, odpovedujemo, ker se bo ta dan vršila seja parlamenta. Shod se bo pa vršil v sredo 4. jan. ob istem času na istem kraju. Razposlana vabila veljajo tudi za ta dan. Prosimo, da naši glavni zaupniki vse povabljene na to opozore.

TAJNIŠTVO SLS.

F. B.

Med beneškimi Slovenci.

Danes, ko imamo v tuji državi nešteto naših bratov, so beneški Slovenci malone pozabljeni. Malokdo misli nanje. Celo goriški Slovenci, ki so jim danes bližji sosedje, ker je padla državna meja, ker imajo pač sami s seboj opravka več nego dovolj.

Beneški Slovenci žive raditega svoje čisto posebno, od drugih sosedov ločeno življenje. Slovenci v nadiški dolini skoraj ne vedo za one v Reziji, še manj se brigajo za one preko meje, ki jih še danes imenujejo Avstrijce, na katere pa nimajo ravno ljubkih spominov še izza kobariškega poloma dalje. Največ pridejo danes v dotiko z Kobaridci, odkoder pelje znana železnica v Čedad. Tudi baje zavednejši beneški Slovenci radi zahajajo na narodne prireditve, če se vrše v bližini stare meje. V beneški Sloveniji takih prireditev ni, vse javno slovensko življenje je in sme biti le cerkvenega značaja.

Hotel sem podati samo par črt o ondotnih razmerah, koder me je vodila pot en dan. Bil sem v Čedadu, o katerem je pravil že Trinko nekje, da je ob sobotah kar slovenski. To je res. Na trgu, v gostilni, v prodajalni — povsodi slišiš slovensko govorico. Posebno tudi še, ker danes prihajajo zapadna Brda v Čedad kupčevat. Toda tudi beneški Slovenec sam rad govori

France Bevk: Pesmi.

Opremil Fran Kralj. Gorica 1921. Samozaložba. Tiskala tiskarna Tiskovnega društva v Kranju. Cena 32 K, vezani knjigi 40 K.

Če o letošnjem božiču pogledamo po lepi knjigi tam, kjer bi jo tudi pričakovali, jo zopet zastonj iščemo. Ali potreba po nji ponehuje od spodaj in želja po lepem umira, ali pa zgoraj ni prave zavesti in se tako sam po sebi oblikuje dokaz, da je bila utilitarnost od nekdaj načelo, ki je začenjalo in završevalo kulturno stopnjo premnogih ljudi, vedočih, da se še dandanes najbolj rentirajo recepti »Kako preganjajo se ovcam garje«. Ko se človek spomni tistega cvetja pred desetletjem, komaj da še veruje spominu. Letošnji božični trg pa je vseeno zacvel drugod in tudi na Goriškem, kjer je France Bevk založil svoje pesmi — sam in jih pošilja v pomladansko razpoloženje novega rodu. Ta Bevkova knjižica pa tudi mimo nas ne sme iti.

Zdi se, da je Goričanu osnovni ton Gregorčičeve lirike položen v zibel, in čeprav je njegovo pojmovanje življenja drugačno, mu je izraz še vedno najprikladnejši v preprosti zanesenosti. Po sredi gre ta lirizem, pa naj govori o najglobljih stvareh, naj mu služi kot zunanji izraz slika ali zgodba, najsi je to gol miselni utrinek — besedni ornamenti se stalno prepletajo, brez njih se zdi, da je goriška pesem nezvočna. Bevk se izkuša iztrgati iz te prirojenosti, hoče stopati sporedno z mladino Župančičevega pokolenja, zato se spočetka v njem jasno borita dva izražena principa:

O ve njive in njivice, lazi in jase,
daleč okoli pod goro raztresene,
vzbočene v hribu, v bregu povešene,
ve gmajne uboge, kjer čreda se pase!
(Tolminska pomlad, str. 15.)

Iz tega sloga se Bevk rešuje, ker čuti pri drugih, kaka naj bo današnja pesem, dasi si sam morda še ni pregledal do dna. Sluti, da se pesem danes ne zapoje več samo po kiticah, ampak je z močjo iztisnjena duševna neugnanost, da se tako v lastno obliko ukročena, sama v sebi silo trpeč, takoj sproži, ko pride v pravi stik z živim bitjem, raste iz sebe, poraža, podira in zdravi. Ta pesniška silnost pozna še strožjo logičnost, kajti vsaka najmanjša neskladnost ubije celo gradnjo in zato pesnika po prvi strani ni težko obsoditi. Poglejte človeka, kako govori, v njegovem ritmu mu pretehtajte misli, pa boste videli, ali imate pred seboj umetnika ali pojočega kopitarja. Današnje pesmi res da ne doživi tisti, čigar duševni organizem se ne more povzpeti do revizionarnosti in nima poleg osnovnih not tudi poltonov — saj sicer bi ta pesem ne bila nova. Izmed takih pesmi v zbirki se mi med najboljšimi zdi Najina žalost — življenje moža in žene — katera je najbrže dala snov za Kraljev naslovni ornament:

Vlažna so tla, oblačno nebo,
trepetanje, curljanje težkih sekund...
Molčiva... In misli najinih src
razplakanih v sivo daljo gredo...

K srcu srce, da se razodeneva,
rok ov roko, da se ne razkleneva.

Najin otrok, ki v dnu duše spi —
se življenja boji... (Str. 32.)

Šestintrideset takih in podobnih pesmi je zbral Bevk na 60 straneh. Razdelil jih je na pet oddelkov, ki niso točno opredeljeni. Goriška krajina od smehljajočih se Brd do Tolmina, kjer se preriva težaško življenje, se ti odpira, od goriških zidarjev do klica iz Amerike zveni refren:

življenje, trpljenje vsepovsod...
(Str. 17.)

Tako izzveni prvi del. Drugi štirje so temu podobni, le da se pesnik potopi docela v svojo trpkost v ljubezenski pesmi ali da se odbijajo udarci svetovnega klanja v njegovi duši. Dobro se je posrečilo Bevku ugnesti gotove hipe iz narave in jih postaviti kot zunanjo sliko notranjosti tako n. pr. Pred viharjem (str. 27), Metež (str. 25). Bevkova ljubezenska pesem je sicer tupatam pretrgana, vendar hoče v globino težkega spoznanja in kliče po kompoziciji. Med najlepšimi je pač »Zapuščena«:

V kamrico lunica — mrežica pala,
mrežico to Marija je stkala,
ko sinka zibala Jezusa.

Po rožicah bledih skrivnosti hodijo,
v srčec umojem skrivnosti blodijo,
skrivnosti Marije in Jezusa.

Moje telo skrivnosti nosi,
moje srce vas milosti prosi,
moje srce prežalostno. (Str. 37.)

Ni vse gladko, marsikaj moti, včasih rima zahteva svoj davek, a pravih pesmi je dovolj, da uspešno nosijo celo zbirko. Ni daljen pesnikov pogled, tudi globina ne seže do dna: hip ujame in ga prečuti, zemljo vidi in sočuti, vojno grozo stiska v prizor človeka-hijene, sluša drget žene in neveste, celo prometejski motiv izkuša strniti v Molku (str. 41), a ravno tu v vojni pesmi manjka — preroka. Vsa sila gre po sredi in pesnikov pogled obstane končno na »roži Mariji na skali« — tja spe procesija v obupanju na upanje:

Na skali roža raste,
roža Marija, rajska Mati,
roža sedmerih žalosti.

Roža Marija, glej zemljico naš
žalostna pota so romarska,
tihe so pesmi, ki prosijo.

Materam našim so križali sine,
materam našim so srca prebodli
z meči sedmerimi.

Roža Marija, rajska Mati,
pomagaj nam milosti svoji,
roža sedmerih žalosti!

Roža Marija solzó potočila,
roža Marija za našo srečo,
roža sedmerih žalosti. (Str. 47.)

svoj jezik, češ, če hočeš prodati, govori, kakor jaz hočem. In res morajo Čedajci jemati v službo slovensko mladino, da lahko izhajajo v gostilni in trgovini — tako mi je pravil z zadovoljstvom neki stari gospod. No, na trgu je bilo posebno mnogo kostanja, ki ga letos težko prodajajo in jabolka ter hruške.

Konservativnost, ki je lastna beneškemu Slovencu, je gotovo mnogo pripomogla, da se je rod ohranil tako dolgo kljub italijanski mšolam in terorju. Seveda pa ne smomo prezreti tudi edine zaščitnice slovenskega jezika — cerkve in pa njenih duhovnikov, pri vsem tem pa v prvi vrsti dr. Trinka, ki nam je vzgojil te duhovnike. Vsi ti trdno vztrajajo ,dasi nimajo prijetnih ur pod nacionalističnim nadškofom.

Če gremo severno od Čedada, zadenemo na prve Slovence »Pri mostu«, kjer je med tistimi par hišami ob starodavni cerkvici sv. Kvirina par hiš slovenskih, par italijanskih. Par italijanskih družin je tudi še v Ažli, ki je malo proč in bolj na desno. Dol. Brnas je čisto slovenski. Tam sem videl malo — menda petletno dekletce, ki je sedelo pred hišo in z zanimanjem strmelo v laški abecednik. Šole so čisto italijanske. Učitelj živi kot tujec v vasi. Edina družba mu je orožnik. Četudi skušajo pred ljudstvom duhovnika očrtiti, ga ljudstvo še vedno zelo spoštuje.

Od Brnasa dalje so vasi popolnoma slovenske. Celo sv. Peter ob Nadiži, ki je večji trg, je nenavadno slovenski, več italijanščine se sliši v kakem našem trgu na Goriškem, ki je komaj par let pod Italijo. Res je sicer, da so naši kraji preplavljeni z italijanskimi delavci, a vendar.

Samo enega ne dobiš med tem dobrim ljudstvom. Njih narodni čut je nerazvit, ali le pri redkih. Slov. časopisov ne poznajo. Redkim prihaja »Gor. Straža« ali »Mladika«, knjige »Goriške Matice« imajo nekateri. Tudi bi ne bilo varno širiti časopisja, orožniki pazijo zelo vestno na to. Bolj vestno ko pred vojno. Toda tudi po vojni se od dne do dne zopet boljša. Da se knjiga in časnik ne moreta razširiti med njimi, je kriva šola. Jezik bi jim ne bil tuj, saj v nadiški dolini govore zelo lepo slovenščino, a brati ne znajo, ker jih moti italijanski pravopis. Ko pride otrok v cerkev k nauku, dobi katekizem v roko in mora se učiti — znova brati.

In vendar zna danes mladina po večini brati slovensko; videl sem v cerkvi že odraščena dekleta s slovenskimi molitveniki v rokah. Tudi cerkveno petje je zopet slovensko, dasi so bili med vojno, tedaj ko so slovenske duhovnike pozaprli ali poklicali k vojakom, že vpeljali italijansko petje. Sploh je življenje v cerkvi vse slovensko.

O načinu in obširnosti dela med njimi bi lahko govoril, a bi jim preje škodoval nego koristil. To je jasno, da narodno še niso izgubljeni, vse drugo pa je v bodočnosti. Njih konservativno držanje starih navad in šeg je tista poteza, ki jih poleg cerkvenega življenja ohranja. Zanimivo je na primer, da ima pri njih župan, ki se vrsti leto za letom od hiše do hiše po vasi, še danes veliko avtoriteto. Kdor se ne pokori ali ne napravi kake obveznosti, ga na županov ukaz vsi sosedje bojkotirajo. In to se tudi zgodi.

Blagoslovljene praznike vsem prijateljem!

UREDNIŠTVO.

Politične novice.

+ **»Samouprava o parlamentarnem delu Jugoslov. kluba.** Glavno glasilo radikalne stranke »Samouprava« od 21. t. m. piše na uvodnem mestu med drugim: »Jugoslov. klub je pokazal s svojim praktičnim delom v parlamentu, ako izvzamemo nekatere pogreške, kakor se najdejo povsod, veliko politično sposobnost in realnost, in se je potrudil tudi kot opozicionalna skupina, da s svojim sodelovanjem vpliva na potek državnih poslov, kakor mu to nalaga od ljudstva poverjeni mandat.«

+ **Socialistična stranka Jugoslavije.** Dne 18. t. m. so socialisitčne stranke — brez komunistov — v Belgradu sklenile svoje ujedinjenje pod zgoraj označenim naslovom. O tem ujedinjenju piše belgrajska »Slobodna Reč« v svoji 8. številki, kjer imenuje novo udruženje »nemoralno spregoo« in trdi, da nova stranka ne bo pripadala niti drugi niti »drugi in pol« internacionali, ampak internacionali »dve in en četrt«. Člane nove stranke imenuje »policajsocialiste« in opravičuje ta naslov z dejstvom, da je napisala policajdemokratska »Demokracija« na naslov nove stranke jako pohvalen uvodnik. Toda, dostavlja »Sl. Reč« »gospodje demokratje se varajo, ako mislijo, da bodo preko Korača našli v novi stranki velikega in močnega zaveznika, ker tvorijo »socialisti« med delavstvom le neznatno manjšino.«

+ *Avstrija in Jugoslavija.* »Prager Presse«, oficiozno glasilo češke vlade, javlja, da se bodo takoj po novem letu začela pogajanja med jugoslovanskimi in avstrijskimi državniki glede sklepa sličnega sporazuma, kakor je bil sklenjen med Avstrijo in Češko. Dunajski politični krogi trdijo, da bo ministrski predsednik Pašić sredi januarja obiskal Dunaj in se razgovarjal z vodilnimi avstrijskimi državniki.

+ **Ob priliki podpisa trgovinske pogodbe med Nemčijo in Jugoslavijo** zabeležujejo italijanski listi veliko animoznost, ki da so jo pokazali belgrajski listi proti Italiji. Italijanom ni prav, da jugoslovanski tisk vidi glavni pomen trgovinske pogodbe z Nemčijo v tem, da se bo naš trg osvobodil Italije, od katere smo doslej kupovali proizvode, ki jih bomo dobivali ceneje iz Nemčije. Italijanski listi ne pozabljajo tudi omeniti, da se v kratkem osnuje na Dunaju jugoslovanska trgovinska zbornica, kar seveda italijanskim imperialističnim krogom tudi ni všeč.

+ *Angleška sodba o sporazumu med Češkoslovaško in Avstrijo.* Angleško časopisje poroča zelo obširno o nedavno sklenjenem političnem in gospodarskem sporazumu med Češkoslovaško in Avstrijo. Sodba o sporazumu je ugodna. Tako n. pr. piše »Daily Chronicle«, da obeta postati novi sporazum podlaga novega gospodarskega življenja in napredka v Srednji Evropi. List izraža nado, da se bo dala češkoavstrijska gospodarska pogodba razširiti tudi na druge države Male antante, kar bi bilo za gospodarski napredek Srednje Evrope velike koristi.

+ *Washingtonska konferenca* se je proti pričakovanju zavlekla, ker se glede na omejitev pomorskih brodovij še vedno ni dosegel sporazum s Francijo. Kar se tiče separatnih pogajanj med Japonsko in Kitajsko, so Japonci sicer glede Šantuna precej odnehali, zato pa ne odjenjajo v zadevi Južne Mandžurije.

+ **Politično zedinjenje protestantov s katoličani** propagirajo v zadnjem času zelo mnogi nemški protestantski krogi. Zdaj so verni protestanti v Nemčiji razdeljeni na vse politične stranke, v monarhistični nemškonacionalni stranki, v nemški ljudski stranki, v kateri pa ima pretežni vpliv težka industrija, v liberalni demokratski stranki in pri večinskih socialistih. Niti ena iz teh strank ne odgovarja popolnoma pozitivno vernim luteranom. Zato se čedalje bolj množijo glasovi, da naj se luterani pridružijo centru, ki ima krščanski kulturni in gospodarski program brez specifično konfesionalnih zahtev, gleda na vprašanja republike ali monarhije zgolj s stališča časovne oportunitete in v socialnem oziru zastopa solidarnost vseh stanov na temelju krščanske morale. Ker akcija za posebno protestantsko ljudsko stranko ne uspeva, bi bil vstop vernih protestantov v centrum politično najbolj pameten. Sicer že od nekdaj v centrumu sedijo tudi nekateri protestanti.

Dnevne novice.

— *Gg. narodnim poslancem.* — Dne 28. decembra bo velevažna seja v narodni skupščini in se vsi poslanci Jugoslovanskega kluba pozivajo, da bodo zanesljivo in pravočasno v Belgradu. — *Predsedstvo kluba.*

— *Prihodnja številka »Slovenca«* izide v sredo 28. decembra.

— **Osebna vest.** Profesor na kralja Petra realni gimnaziji v Ljubljani g. Fr. Watzl ter profesor na gimnaziji v Kranju g. dr. Jakob Kotnik zamenjata svoji službeni mesti in se po praznikih preselita, da nastopita svoji mesti s 1. januarjem 1922.

— *Ježica.* Kakor lansko leto tako tudi letos priredi Orel svoj »Silvestrov večer«, in sicer to leto s prav izbranim sporedom. Naše prijatelje že danes opozarjamo na to prireditev, katere pestri program bo moral vsakogar v polni meri zadovoljiti. Na svidenje torej!

— *Velikovec.* Marijina družba v Št. Rupertu pri Velikovcu je imela 8. decembra v telovadnici Narodne šole lepo predstavo, katere se je udeležilo mnogo občinstva, da je bila dvorana natlačena. Šole šolske sestre dosedaj še niso smele otvoriti; ob novem letu pa pričnejo z gospodinjsko šolo in sirotišnico.

— **Divjega mrjasca** je ustrelil trgovec Ivan Bahovec v svojem lovišču pri Padežu.

— *Cene stavbišč v Belgradu.* V Belgradu namerava občina odkupiti od neke hranilnice parcelo, ki leži v bližini znanega hotela »Moskva« in odkoder se odpira krasen razgled na Savo. Cena za en kvadratni meter znaša 15 tisoč kron.

— **Pomanjkanje soli v Zagrebu.** V Zagrebu je nastalo veliko pomanjkanje soli, ker so za Zagreb namenjeni vagoni soli iz Kreke obtičali v Bos. Brodu.

— **Umrl je 16. t. m. v Splitu don Ilija Ujević, župnik in hrvatski pisatelj.** Pokojni je bil marljiv sotrudnik v raznih hrvatskih listih. Matica Hrvatska je izdala zbirko njegovih del »Dokonice«.

— **Čudno postopanje.** Poveljnik splitske luke, g. Stanković, je ob priliki obiska ameriškega admirala Nieblacka dal diner, na katerega so bili povabljeni zastopniki uradov in seveda tudi uredništev. Edino uredništvo »Jadrana« in »Hrvatske Riječi« nista dobili vabil.

— **Morski roparji so zopet oživeli.** Med Šangajem in Honkongom so kitajski morski roparji napadli angleški parnik »Kavanglu«, zaprli častnike začasno v obednico in medtem oropali 120.000 dolarjev. En potnik, Kitajec, je bil ubit.

— *Izropana cerkev.* V Dalji v Slavoniji so pred par dnevi neznani tatovi udrli v tamošnjo katoliško cerkev in jo popolnoma izropali. To je v zadnjem času že ponoven slučaj, da so »neznani« tatovi izropali katoliške cerkve v Slavoniji.

— Nesramnega žida so te dni aretirali v Vojvodini. Hodil je od cerkve do cerkve, se predstavljal kot »knezoškof iz Mezopotamije« in nabiral denar za misijone. Pri njem so našli okrog 100.000 kron denarja, ki ga je na ta način izvabil. Izkazalo se je, da je ta mož poljski žid, ki je bil že ponovno kaznovan.

— **Pismenost v Srbiji.** Glasom uradne statistike ministrstva za prosveto je na ozemlju predvojne Srbije od prebivalstva 53 odstotkov moških in samo 7 odstotkov ženskih, ki znajo čitati in pisati. Torej je analfabetov 67 odstotkov moških in 93 odstotkov ženskih. Z ozirom na to žalostno stanje bi bilo na vsak način umestneje, da se več dela, kakor pa neprestano govori lepo doneče patriotske fraze.

— **Velika železniška nesreča** se je zgodila blizu S. Doná ob reki Piave, kjer je trčil brzovlak Trst-Rim ob ekspres Pariz-Bukarest. Podrobnosti še niso znane; ubitih je pet oseb, ranjenih pa okoli 30.

— *Stari in novi dvor* na Dunaju so adaptirali za restavracijo, gledišče in plese. Tako postane dvor glavno shajališče zabave željnih »šiberjev«, kakor jim na Dunaju pravijo. Najemnina za bivšo »ceremonijsko dvorano« znaša za večer 15.000 K — odločno premalo! — za razkošno slavnostno dvorano na novem dvoru pa 40.000 kron. Pri plesih trikrat več, dasi bi bilo lahko desetkrat dražje, kajti posečali bodo te plese itak le veleverižniki in njihove dame. V redutni dvorani novega dvora so pustili dragocene gobeline, ki se bodo gotovo poškodovali, ker ta publika nima smisla za umetnost. V pritličju se še vedno nahaja ameriška »Akcija za pomoč deci«.

— **Kulturnobojna odredba socialnodemokraške učne uprave.** Znani Glöckel, ki vodi šolsko upravo na Dunaju, je prepovedal agitacijo za marijanske kongregacije v šolah in naročil šolskim ravnateljem, da tozadevnv katehete kontrolirajo. Ni pa prepovedana oficijelna agitacija socialnodemokraških učiteljev za socialistična predavanja, telovadna društva in razne vrste spolno prosvečevanje, ki ga čestokrat izvršujejo ljudje, ki nimajo pedagogične kvalifikacije. Gospod Glöckel plava sploh še v najmaterialističnejših vodah prošlega stoletja.

— **Vič.** Na sv. Štefana dan ob 7. uri zvečer uprizori naš Ljudski oder igro »Begunka« iz letošnjih Mohorjevih knjig.

— **Iz Tržiča.** Na Gorenjsko vozi zadnji čas še en vlak, in sicer popoldne. Ker nima tržiška železnica zveze ž njim, prosimo ravnateljstvo državnih železnic, da vpelje tudi na tržiški progi nov vlak, ki bo imel zvezo z Gorenjcem in bi prihajal v Tržič okrog 6. ure zvečer. Pričakujemo, da bo tudi trško županstvo storilo v tem oziru svojo dolžnost, ker je to v korist tukajšnjega prebivalstva.

— **Iz Novega mesta.** Tukajšnja Marijina družba za dekleta je priredila v nedeljo, dne 18. t. m., zabavni večer, ki je uspel v resnici nad vse pričakovanje. Ljubko petje malih deklic, z globokim občutjem prednašani deklamaciji in pravilno igrana ganljiva predstava — vse to je na mnogobrojno občinstvo napravilo globok vtis. Pripomniti nimamo ničesar, samo svojo željo hočemo izraziti, da se naj tukajšnja Marijina družba tudi v bodoče tako razvija.

— **Sestanek.** Kakor je bilo pri septemberskem sestanku dogovorjeno, se snidemo sošolci iz l. 1911. (VIII. b, I. drž. gimn.) zopet 28. decembra ob 19½ v hotelu Bellevue v Spodnji Šiški. Sestanka naj se udeležijo, če je le mogoče, vsi tovariši. — Dr. Fabijan.

— **Ponarejene nemške marke.** V Kelmorajnu so zaplenili te dni nad 60.000 ponarejenih mark. Falzifikati so izredno dobro narejeni in jih je težko ločiti od pravih.

—**Draginja se veča!** Samo skrajno varčevanje more rešiti gospodinjo pred mesečnimi primanjkljaji. Zato uporablja vsaka razsodna gospodinja troškovnik, ki ga ima Gospodinjski koledar Jugoslovanske Matice, ki je najceneje-

---

Ko preberemo te pesmi, se enega vtisa ne moremo ubraniti: Župančičevega vpliva. Razumljivo, kajti način mišljenja, pojmovanja in oblikovanja je pograbil pri nas Župančič tako univerzalno, da je za dolgo časa vzel besedo in izraz novemu rodu. Zato bi bili vsi mlajši veliko večji, če bi ne bil oče sam tako velik. Pa ni moj namen pisati neusmiljene ocene; ker sem hotel samo povedati, da je ta zbirka med novejšimi izmed najboljih in kliče po vseh, ki so dobre volje!

Knjigo je opremil Fran Kralj. Povedati je treba, da to niso ilustracije, kajti pesniška knjiga »ilustracij« najmanj potrebuje — lepa knjiga zahteva lepe opreme in upodabljajoči umetnik izrazi po svoje to, kar je storil pesnik. Zato se mi zdi zlasti naslovna slika najznačilnejša, ker poda tudi bistvo Bevkove ljubezenske pesmi. Dvoje človeških teles, mož in žena drug ob drugem kvišku hrepenita, se iščeta. V bolesti in trpljenju se križajo roke in šele v dalji in blodnji se dotikajo — njuni prsti. Najpreprostejši in najjasnejši je izraz v Tolm. pomladi, Med rožami, najsrečnejše bo gotovo zadet v Zapuščeni, kjer jasno vidimo, kako upodabljajoči umetnik gre preko dekorativnosti do popolne označitve miselne bistvenosti — dočim gresta Pred viharjem, Prvi hip ljubezni še naprej in je gola pojmovnost le preveč oddaljena estetičnemu učinkovanju. Knjiga podaja lepo celoto in prav je, da je izšla. France Koblar.

Colomba.

25

Prosper Mérimée. — Poslovenil —š—.

»Ne eden, ne drugi, ljubi stric. To le mi je dala za vas mlinarica, za mamo je pa ta-le zavitek.«

»Kaj pa vendar hoče od mene?«

»Pravi, da vsled mrzlice, ki razsaja v spodnjem koncu Pietranera, zahtevajo Lucquois, ki jih je najela za trebljenje gozda, po 35 novcev in kostanja.«

»Lenuhi!... Bom videl! Brez zamere, poročnik, hočete z nami obedovati. Še veliko slabše sva skupaj obedovala ob času našega ubogega sorojaka, ki so ga odstavili.«

»Hvala lepa. — Tudi mene so odstavili.«

Tedaj pa se je prikazal na stezi pes. Mala deklica je vtaknila v usta svoja mala dva prstka in zaslišal se je oster žvižg: kmalu je bil pri njej pes in jo laskavo pozdravil, potem pa se je naenkrat zopet potopil v grmovje. Skoro nato pa sta se izza grma pojavila nekoliko korakov proč od Orsa dva slabo oblečena, a dobro oborožena človeka. Povedala sta mu, da sta se mu približala plazeč se po goščavi kakor kače skozi robinje in mirte, ki rastejo ondi.

»O, Ors' Anton, dobrodošli,« ga je pozdravil starejši izmed njiju. »No, kaj se me ne spomnite?«

»Ne,« je rekel Orso in ga nepremično opazoval.

»Preneumno to, kako predela človeka potikanje po gošči, brada in koničasti klobuk. No, gospod poročnik, poglejte dobro. Ste torej res pozabili starca iz bitke pri Waterloo? Se ne spomnite več Brando Savellija, ki je sprožil več kakor en naboj tisti nesrečni dan?«

»Kaj! To si ti?« se je začudil Orso. — »Ti si ušel 1816, kaj ne?«

»Prav pravite, dragi poročnik. Služba dolgočasi; pa tudi tu doma sem moral urediti neki račun. Haha, Chili, pridno dekletce si ti. Brž nam postrezi, kajti lačni smo. Nimate pojma, poročnik, kako gre tu v grmovju vse v slast. Kdo nam pošilja to, gospodična Colomba ali župan?«

»Dà, sem slišal govoriti. Pač niste bili preveč ogorčeni nad tem, stavim. Urediti vam je tudi zadevo, ki čaka vas. No, župnik,« je ogovoril svojega tovariša pri mizi. »Gospod Orso, predstavim vam gospoda župnika, to se pravi, ne vem prav dobro, je-li župnik ali ne, učil se je za župnika.«

»Ubogi slušatelj bogoslovja, gospod,« je popravljal drugi bandit. »Slušatelj bogoslovja, ki mu ni bilo dano, da bi sledil svojemu poklicu. Kdo ve? Morda bi bil še papež, Brandolaccio.«

»Kaj je vendar oropalo cerkev vaših talentov?« je vprašal Orso.

»Prazen nič; ureditev računa, kakor pravi vaš prijatelj Brandolaccio. Sestro imam, ki je uganjala neumnosti, dočim sem jaz žrl kodekse na vseučilišču v Pizi. Moral sem domov, da jo poročim. Toda njen pravi zaročenec je umrl tri dni pred mojim prihodom za mrzlico. Obrnil sem se torej na njegovega brata, kakor bi storili tudi vi na mojem mestu. Rekel je, da je že poročen. Kaj storiti?«

»Resnično, bilo je nerodno. Kaj ste storili?«

»To so tisti slučaji, v katerih si človek ukreše ogenj na puški.«

»To se pravi, da...«

»Pognal sem kroglo v glavo,« je odvrnil hladno bandit.

Orso se je stresel od groze. — Radovednost in morda tudi želja, da zavleče trenutek, ko se bo moral zopet vrniti domov, je bila vzrok, da je še ostal in se pogovarjal z njima, ki sta imela na vesti že vsak po en umor.

Dočim je njegov tovariš, župnik, govoril, je Brandolaccio vrgel predenj kruh in meso, postregel si je sam, potem pa je dal še psu njegov delež, ki ga je predstavil Orsu pod imenom Brusco. — Bil je izredno spreten v spoznavanju biričev, pa naj so bili preoblečeni kakorkoli. — Končno je odrezal kos kruha in ploščico mesa ter dal svoji nečakinji.

»Lepo je banditsko življenje,« je vzkliknil bogoslovec, ko je použil par grižljajev. »Morda ga kdaj okusite, gospod della Rebbia. Videli boste, kako prijetno je, če ne poznaš drugega gospodarja kakor

ši koledar, sai velja za člane samo 20 kron in za nečlane 30 kron. Naroča se pri Jugoslovanski Matici pred Škofijo št. 21.

— **Poziv našim 12—15 letnim dijakom.** Kolo jugoslovenskih sester se sedaj prvič obrača do vas, mladi naši prijatelji, s prošnjo, da mu pomorete pri srečkah. Novega leta dan je blizu, to je oni dan v letu, o katerem se govori in prorokuje marsikaj. Kdor je tega dne priden, bo priden vse leto, kdor je tega dne vesel in zadovoljen, bo vse leto vesel in zadovoljen. Začnite, ljubi naši mladi prijatelji, s prednostjo; vzemite naše srečke in tekmujte med seboj, kdo jih bo več prodal. Izkupiček teh srečk uporabi Kolo jugoslovanskih sester, da pomaga revežem, vdovam in sirotam, in našim zasužnjenim bratom na severu in jugu. Tam doli pod tujčevim gospodstvom je nad 1000 otrok od 6.—14. leta, ki gleda željno sem gori in steza svoje roke. Junaki, pravi junaki so oni otroci, ki tam doli v onem velikem mestu pohajajo slovensko šolo. Kamenje lučajo vanje, opljuvajo jih in vendar zahajajo v ono šolo, kjer se jih uči v njih materinem jeziku. In starši teh otrok so zavedni tako, da prezirajo vse darove, s katerimi jih vabijo tujci gospodarji v svoje učilnice. Ti starši in ti otroci tako narodno zavedni so veliki trpini. Slabo obuti in malo oblečeni se morajo upirati silni burji, ker očetje ne zaslužijo toliko, da bi otroke mogli zadostno obleči. Tem ljudem bi Kolo tako srčno rado pomoglo, ko bi imelo več sredstev. Zdaj kliče Vas, naše mlade dijake, na delo, javite se za razprodajanje naših srečk. Dijaki od 12.—15. leta, pridite 27. decembra v naš urad (Šolski drevored št., 2, II. nadstr.), da se Vam pove natančneje! Mislite na svoje brate trpine vi, katere greje svobodno solnce, hitite jim na pomoč, da bodo vedeli, da imajo tu gori dobrih, zlatih src, ki skrbe zanje. In ti, naše občinstvo, četudi že imaš naše srečke, ne odpodi naših dečkov, ko ti na novega leta dan ponudijo srečko našega kola. Začni leto z dobrim delom! — »Odpri roke, odpri srce, otiraj bratovske solze!« — Za Kolo jugosl. sester: Franja Tavčarjeva, predsednica.

— **Pobiranje takse od avtomobilov, fijakarskih voz in drugih vozil.** Delegacija finančnega ministrstva v Ljubljani javlja uradno: e) Vsi, ki imajo avtomobile, fijakarske vozove na vzmetih (fedrih), b) motorne ali navadne bicikle, jih morajo — ne glede na to, kako se uporabljajo — najkasneje do 30. januarja 1922 prijaviti in sicer ako se ta vozila stalno nahajajo v rajonu policijskega ravnateljstva v Ljubljani, ali policijskega komisarijata v Mariboru, tema oblastvoma, sicer pa pristojnemu občinskemu uradu. Taksni zavezanci se opozarjajo na razglas v Uradnem listu, iz katerega je razvidno, da se mora vložiti za vsako vozilo posebno pismeno prijavo, kako morajo biti prijave kolekovane in katere podatke morajo vsebovati. Vsi taksni zavezanci, zlasti pa oni, ki morajo plačati letno takso, naj se drže določenega prijavnega roka, ker mora biti letna taksa poravnana najkasneje do 15. februarja 1922, sicer zapadejo zamudniki kazni. Letno takso je plačati pri onem davčnem uradu, v čigar okolišu se stalno nahaja taksi podvrženo vozilo. Od katerih vozil se ne plačuje letna taksa, je določeno v tar. post. 100 začasnega zakona o taksah in pristojbinah (Uradni list št. 100-1921) oziroma točki 3 čl. 49 taksnega in pristojbinskega pravilnika (Uradni list št. 104-1921). Vsake takse prosta so navadna kmečka vozila, katera služijo izključno potrebi lastnikov, vsled česar jih sploh ni prijaviti. Taksni zavezanci, ki ne plačujejo letne takse, morajo poleg pravilno kolkovane prijave donesti za izkaznico o vozilu, katero izstavlja policijsko odnosno občinsko oblastvo, takso po 5 din. v kolkih.

— **Dražba lova.** Lov krajevne občine Cerklje, se bode v četrtek dne 5. januarja 1922 ob 10. uri na okrajnem glavarstvu v Kranju soba št. 6, potom javne dražbe oddajal v zakup za dobo od 1 januarja 1922 do 31 decembra 1926. Zakupni in dražbeni pogoji se zamorejo vpogledati na okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami. — Okrajno glavarstvo v Kranju, dne 17. decembra 1921.

— **Zadnji dan, da kupite Gospodinjski koledar Jugoslovenske Matice,** ki je gotovo najprimernejše božično darilo za vsako gospodinjo. Vsebina koledarja je nad vse bogata, posebno bo pa troškovnik dobrodošel vsem gospodinjam. Gospodinjski koledar se naroča pri Jugoslovenski Matici Pred Škofijo št. 21 in velja za člane 20 kron, za nečlane 30 kron.

— **Narodno obrambni koleki Jugoslovenske Matice dovoljeni.** Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani je prejel od tukajšnjega ravnateljstva pošte in brzojava dopis, v katerem sporoča, da je dovoljeno nalepljati kolke Jugoslovenske Matice na poštne pošiljke.

— **Kdo je bolj močan.** Anton Finžgar iz Mil in Lovro Bizjak iz Britofa sta pila žganje, katero je povzročilo, da sta se začela prepirati med seboj, kdo da je bolj močan. Med prepirom je potegnil Bizjak nož iz žepa, Finžgar se je pa na to vrgel na Bizjaka, mu izvil nož in ga vrgel na tla. Bizjak je na to zapustil gostilno in se vrnil s sekiro, s katero je vsekal Finžgarja po levi roki in ga težko poškodoval.

— **Pozabljena oziroma izgubljena je bila** v včerajšnjem gorenjskem opoldanskem vlaku črna svilena pompadura z vsebino nekaj denarja, molekom in malim ključem. Pošten najditelj naj pošlje proti povračilu stroškov na naslov: Terezija Krmec, št. Vid št. 73 nad Ljubljano.

— **Vesele Božične praznike in srečno novo leto želimo vsem prijateljem in znancem in čitateljem »Slovenca«!** — Jesenko Leopold in Legat Lovro, p. Žirovnica, Gor., Nužan Peter, Ribno pri Bledu, Vovk Mihael, p. Boh. Bela, Drmota Franc, Kropa, Gor., Oman Andrej, Košir Franc, Kranjska gora. Vsi od 3. čete, 2. bataljona 8. puka, pošte Struge pri Ohridu, Makedonija.

— **Na vlaku okraden.** Miju Limesu iz Maribora sta dva pretkana sopotnika ukradla med vožnjo dva kovčka in odpotovala v Zagreb.

Štajerske novice.

§ **Praktikanti (vajenci) za državno vinarsko šolo v Mariboru** se sprejmejo v najkrajšem času Pogoji: starost najmanj 16 let, dovršena najmanj ljudska šola z dobrim uspehom, telesna sposobnost. Prednost imajo kmetski sinovi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti obiskujejo računski in jezikovni pouk, drugače delajo praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod strokovnim vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in hrano brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto 1922/23 kot redni učenci. Kot absolventi te dvoletne šole pa uživajo ugodnost po členu 8. zakona o ustrojstvu vojske, t. j. skrajšano vojaško službovanje po 14 mesecev (dijaški rok) pod pogojem, da ostanejo pozneje na lastnem domu. Lastnoročno pisane prošnje za sprejem praktikantov je poslati ravnateljstvu drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru najkasneje do 25. januarja 1922 s sledečimi prilogami: krstni list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo in spričevalo o nravnosti. Sprejem ali odklonitev se naznani pismeno. Prijatelji našega kmetijstva se vabijo, da blagovolijo posebej opozarjati kmetovalce na to ugodno priliko za strokovno izobrazbo njih sinov. Drugi listi se naprošajo za ponatis tega razglasa.

§ **Velikanski promet v mariborski klavnici.** V mariborski klavnici se v tem času vrši naravnost ogromen promet v klanju živine, katere se pobije do 200 glav dnevno. Ampak večina živine gre v Italijo. Posledice že bridko občuti mesto. Prvovrstno meso je že zginilo iz podrobne prodaje, ker stane vsled veriženja mešetarjev, ki posredujejo med prodajalcem in velikimi mesarskimi družbami, cena žive živine več kakor je maksimirana cena za podrobno prodajo. Vse boljše blago gre v Italijo in Švico. Vkljub pomanjkanju dragega sena ter krme sploh, se občuti tudi že pomanjkanje živine, zlasti telet in prašičev. Spomladi bodo dobila naša mesta le še meso mršave živine. Izvozničarji že zdaj ponujajo za teleta po 28 do 32 kron, v podrobni prodaji pa stane teletina 18 kron. To so nezdrave razmere, ki bodo rodile katastrofo posebno za naša mesta, ako se izvoz živine ne regulira po razmerju domače potrebe.

§ **Cestna električna železnica v Mariboru.** Tujec, ki pride v Maribor, se ne more načuditi, da je Maribor kot prometno mesto z največjo elektrarno v bližini, še danes brez cestne električne železnice. Kakor čujemo, je neka tuja večja stavbena tvrdka ponudila mestu Mariboru že v podrobnem izdelane načrte za zgradbo cestne električne železnice. Načrt zasleduje predvsem tovorni promet med glavnim in koroškim kolodvorom za večja industrijska podjetja. Seveda naj bo s tovornim prometom zvezan tudi osebni promet. S tem načrtom v zvezi naj bo tudi naš domači projekt električne železnice Maribor—Ptuj, ki bi šla po krasni ledi ob Dravi in bi obe mesti zvezala po nadpolovično krajši poti kakor dozdaj po železniškem ovinku preko Pragerskega. Mestna električna železnica sama pa ima hvaležno polje razširjenja v sosednje priljubljene izletniške kraje (Razvanje, Limbuš itd.) Načrti so torej tu; treba jih le še izvršiti. Podjetni duh najde tudi sredstva za izvršitev.

§ **Mariborska »Straža« zopet zaplenjena.** Zadnja mariborska »Straža« je zopet doživela v kratkem času že sedmo zaplembo. To pot jo je v občutno škodo upravi zadavil znani vitez Graselli. Zaplenil ji je drugi članek »Hajduki in hajdučije«, kjer navaja posamezne iste slučaje, kakor smo jih istega dne čitali v zagrebškem »Jutarnjem Listu« v interpelaciji na uvodnem mestu. Iz tega bi se dalo sklepati, da gospod vitez v preobilici drugih poslov (banke, tiskarne) nima časa se malo zanimati, kaj prinašajo drugi listi o policajdemokratskih nasiljih. Če ne direktno v osebi gospoda viteza, tiči najbrže v praksi njegovih zaplemb zlobnost, da se list zapleni že, ko je ves dotiskan.

§ **Advokati — »umstveni delavci«.** Ko je bil še g. prof. Voglar predsednik stanovanjske komisije v Mariboru, se je pridušil, da požene vse advokate na cesto, ki so izrabili svoječasno stanovanja za svoje pisarne. Gospod Voglar je nad tem načrtom — zbolel in izginil. Poskušala sta ta načrt izvesti nova stanovanjska komisija in novi občinski svet. V kritičnem trenotku je prihitel svojim kolegom na pomoč bivši minister dr. Kukovec, ki je vse te sklepe prevrgel kar z brzojavko na g. Hribarja, češ, nikarte, pustite jih na miru, to so vendar — umstveni delavci.

§ **Falska elektrarna nacionalizirana.** Po vesteh iz Maribora se je že zdavno nameravana nacionalizacija družbe elektrarne na Fali že izvršila. Vodstvo jugoslovenskih interesentov je prevzela Narodna banka, vendar pa je glavni vpliv v upravnem svetu še vedno ostal v rokah tujih (švicarskih, nemških) kapitalistov. Nerešeno je še vprašanje sedeža nove družbe, ali bo Maribor ali Fala, kar je velikega pomena že glede občinskih davščin, ki bi prišle v prid selski občini Selnica za slučaj, da se določi sedež družbe na Fali. Novo družbo čakajo veliki spori in zahtevki občanov iz Selnice in Črešnjice, ker je dosedanja družba svoječas proti pogodbi napeljala daljnovode preko njihovega zemljišča in še do danes ni napeljala pogojene električne naprave do občanov sosednjih vasi. Družbo tožijo tudi lastniki splavov radi umazanega izkoriščanja prehoda splavov preko jeza elektrarne.

§ **Po vodo iz Drave.** Ne le v Mariboru samem, tudi v okolici je nastalo vsled zamrznjenja potokov tako občutno pomanjkanje vode, da jo morajo n. pr. v vaseh ob Pesnici, torej na dve uri daleč voziti iz Drave za domačo uporabo. Drava sama je zadnje dni zelo vpadla.

§ **Zgradbe bančnih zavodov v Mariboru.** Proti sklepu občinskega sveta, da morajo vse banke do novega leta predložiti načrte za zgradbo lokalov in uradniških stanovanj ter položiti milijonsko kavcijo, so se skoro vse mariborske banke pritožile. Ena (ljubljanska) je celo zagrozila, da rajše proda svoje poslopje ter takoj odpove kredite vsem trgovcem, grožnja, ki bi zelo dobro došla novi Slovenski trgovski banki. Pač pa bo že s početkom februarja pričela z zgradbo oziroma podiranjem starega poslopja na Aleksandrovi cesti 2 (nasproti frančiškanski cerkvi) Zadružna gospodarska banka, ki namerava zgraditi velikansko petnadstropno palačo. Za stranke, ki se nahajajo v stari hiši, je stanovanjska komisija že preskrbela. Baje bo to eno največjih poslopij v Mariboru. Vsaj deloma hoče občinskemu sklepu ugoditi tudi Anglobanka, katere ravnatelj se je poročil s hčerko vinske tvrdke Pugel & Rosman. Ta tvrdka ima veliko poslopje, meječe na Trg Svobode in Aleksandrovo cesto. Preko vsega tega poslopja namerava Anglo-banka zgraditi novo, moderno nadstropje, ki ostane le v servituti imetje banke, sicer pa ostane celo poslopje še nadalje last tvrdke Pugel & Rosman.

§ **Srednja vinarska, sadjarska in poljedelska šola v Mariboru,** ki se ustanavlja poleg obstoječe, pravkar 50 let stare vinarske in sadjarske šole v Mariboru, se za tekoče leto 1921/22 ni mogla otvoriti, ker se je oglasilo premalo število kvalificiranih prosilcev. Radi tega se je morala otvoritev te nove srednje kmetijske šole preložiti na poznejši čas.

svojo lastno voljo.« Do tu je govoril bandit laško; nadaljeval je francosko: »Korzika za mladega človeka ni lepa dežela, a za bandita, kaka razlika! Ženske so kar neumne na nas. Tak, kakršnega me vidite, imam kar tri priležnice v različnih okrajih. Povsod sem doma. Ena je celò orožnikova žena.«

»Dobro znate jezike,« je resno menil Orso.

»Če govorim francosko, govorim pač radi otroka, ki ga treba spoštovati (maxima debetur pueris reverentia). Slišala sva z Brandolacciom, da se urno vrača in hodi naravnost naša Chili.«

»Ko dopolni petnajsto leto,« je rekel Chilinin stric, »jo prav dobro omožim. Imam že nekoga na muhi.«

»Jo boš torej ti ponudil?« je vprašal Orso.

»Brez dvoma. Mislite li, če povprašam bogatega kmeta: ‚Jaz, Brandolaccio Savelli bi rad, da tvoj sin poroči mojo nečakinjo, Michelino Savelli,' mislite li, da bo odrekel?«

»Ne svetoval bi mu,« je menil tovariš; »malo pretežko desnico ima Brandolaccio.«

»Če bi bil ničvrednež,« je nadaljeval Brandolaccio, »če bi bil podlež in goljufivec, bi mi bilo treba le odpreti beraško malho in deževali bi vanjo stotaki.«

»Po čem pa je tako privlačna tvoja beraška malh...

(Dalje.)

Zahteve obrtnikov.

Na shodu obrtnikov ljubljanske okolice v Št. Vidu dne 18. t. m. so bile z odobravanjem in soglasno sprejete sledeče resolucije:

I.

Naredba finančnega ministrstva, s katero uvaja davek na poslovni promet, je malega obrtnika tako v živo zadela, da zanj ni rešitve, ako se bo ta naredba izvajala. Mali obrtnik, ki s prodajo skromnih izdelkov zasluži komaj za hrano in obleko svoji družini in učnemu naraščaju, ne zmore niti dosedanjih, starih davčnih bremen. Ob neznosni draginji sirovin, katere zamore rokodelec nabavljati le v malih količinah, in ob draginji pomožnega delavstva, ki tudi ne more živeti od zraka, dalje veliki konkurenci tujezemskih izdelkov nimajo izdelki malega obrtnika na trgu primerne vrednosti in obrtnik pri svojem izdelku ne zasluži dostikrat niti v pokrij je tekočih in zaostalih obresti svojim dolgovom!

Ves obrtniški naraščaj se je rekrutiral doslej iz delavnic malega obrtnika. Sposobnost teh je vsikdar presegal sposobnost onih — maloštevilnih — ki so izučeni v tovarniškem podjetju.

Uredba o davku na poslovni promet pa prišteva dosedanjo malo obrt velemindustriji in jo istoveti z velekapitalističnimi podjetji. Kajti člen 8, točka 12. iste uredbe oprošča davka male obrtnike, t. j. one, ki delajo največ z dvema stalnima pomočnikoma ali uslužbencema. Doslej je bila mala obrt vsaka tista, ki se ni, kakor določa dosedanji obrtni red, prištevala med tovarniške obrte. Obrtni red pa določa, da se naziva jejo tovarniškim tisti obrati, ki narejajo in izdelujejo obrtne predmete v velikih zaprtih delavnicah, v katerih je navadno več kot 20 pomožnih delavcev zaposlenih. V tovarniških obratih prevladuje strojno delo in stopa ročno bolj v ozadje; delo je razdeljeno med posamezne delavce, in lastnik podjetja se navadno ne udeležuje ročnega dela, temveč le vodi celotni obrat.

Ker se naše obrti nikdar ne morejo povspeti do tovarniških podjetij, ker mali obrtniki-rokodelci, — če prav se nas je hotelo čez noč narediti tvorničarje — novega davka na poslovni promet nikakor ne zmoremo, bomo hoteli ostati mali obrtniki, z le dvema pomožnima, stalnima delavcema, in tako postali oproščeni tega davka.

Ako se pa to zgodi, vsakdo lahko uvidi, da je s tem na mah zadušena mala obrt, kajti iz čigavih vrst naj se potem rekrutira obrtniški naraščaj? Kam naj potem slovenski starši s svojimi sinovi, katerih šolati ne morejo, katerim premoženja dati ne morejo, če jih mali obrtniki ne bodo več jemali v uk vzgojo in tudi popolno — doslej vedno brezplačno — oskrbo v hrani, stanovanju in celo obleki?

Zato zahtevamo v zaščito malega obrtnika-rokodelca — v korist slovenskega ljudstva in v procvit jugoslovanske države: **vsi obrtniki, t. j. vsi tisti, katerih obratovanje se ne more prištevati tovarniškim in pri katerih ni več kot 20 pomožnih delavcev — vštevši obrtne učence — zaposlenih, naj se prištevajo k mali obrti in jih je kot take popolnoma oprostiti vsakega davka na poslovni promet!**

II.

Ker je poslovanje sedanje bolniške blagajne v okvirju centralne uprave predragoceno in ker se vrši ves aparat izvečine na račun malega obrtništva, zahtevamo, da se vpostavijo bolniške blagajne po okrajih, kakor so bile pred preobratom, da se nemudoma izvedejo volitve v posameznih okrajih in da se vrne na novo vpostavljenim blagajnam vse premoženje v isti izmeri, v kateri je bilo okrajnim bolniškim blagajnam po prevratu zaplenjeno!

III.

Ker je mali obrtnik važen državnotvorni element, in more kot tak uspevati le ob popolni strokovni izobrazbi, ker podeželske občine in mali obrtniki vzdrževanja obrtnih in strokovnih nadaljevalnih šol ne zmodejo, zahtevamo, da se obrtne in strokovne nadaljevalne šole v splošnem podržavijo!

Sklenjeno je bilo te resolucije poslati gosp. kraljevemu namestniku Iv. Hribarju in delegaciji ministrstva za finance v Ljubljani s prošnjo, da se te skromne zahteve predlože na pristojna mesta in tudi podpirajo v čimhitrejšo ugodno izvršitev. Istočasno se pa pošljejo tudi posameznim poslaniškim klubom v parlamentu. Pozivalo pa se je obrtne zadruge, društva in druge obrtne organizacije cele Slovenije, da stavijo enake zahteve, ker le s skupnim delom in enotnim nastopom bo mogoče doseči, da se ustavi umetno povzročeno pogrezanje malega obrtništva.

Zbirajte znamke za Slovensko Stražo!

Gospodarstvo.

g **Ljubljanski veliki semenj v letu 1922.** II. vzorčni veliki semenj se priredi v Ljubljani v letu 1922 v dnevih od 2. pa do 11. septembra. Velikanski uspehi razstavljalcev preteklega semnja, njih izražene želje ob zatvoritvi, kakor tudi dosedanje živo zanimanje tu- in inozemstva jamči, da bo tudi prihodnjeletna prireditev zadovoljila vse udeležence. Z gotovostjo pa se more že sedaj uvideti, da bo sedanji prostor za prihodnji semenj, kateri se bo moral staviti na veliko širšo podlago, dosti premajhen. Storili so se že koraki, da se bo moglo sejmišče primerno povečati. Ljubljana je videla dalekosežni pomen te svoje prireditve, na katero je tako ponosna in bo gotovo podpirala prireditelje v njih stremljenju, vzdržati semenj tudi v letu 1922 na višku. Danes že apeliramo na industrijce, obrtnike in pa veletrgovce vse kraljevine, da se udeleže sejma v kar največjem številu kot razstavljalci. Samo z rezultati svojega dela moremo imponirati svetu in najlepša prilika v to je »Ljubljanski veliki semenj«. Ta prilika pa je za pridobitne kroge, ki se udeleže sejma kot razstavljalci, še posebnega pomena, ker si ne prihranje in iskanje odjemalcev, ampak morejo v nekaj ne in iskanje odjemalcev, ampak morejo v nekaj sejmskih dneh pridobiti z lahkoto naročila, ki jih zaposlujejo mesece in mesece. Koncem meseca januarja bo pričel sejmski urad, ki posluje permanentno na sejmišču ob Gosposvetski cesti, razpošiljati interesentom vabila, sejmske rede in prijavnice, ter daje že sedaj vse potrebne informacije o prihodnjeletni prireditvi.

g **Nabava različnega materijala za izdelavo protez.** Državna protezna delavnica želi nabaviti večje množine raznega materijala za izdelavo protez za vojne invalide, kakor železne, medene in jeklene pločevine, razne vrste železa in jekla, zakovic, vijakov, žice, cina, gumbov, svedrov, oglja, različne vrste gornjega in podplatnega usnja ter potrebščin za izdelovanje proteznih čevljev, nadalje mavca, gumijastih trakov in cevi, različnih poniklanih zaponk itd. itd. Natančna množina materijala in dobavni pogoji se lahko vpogledajo pri upravitelstvu državne protezne delavnice v Ljubljani. Interesenti se vabijo, da vložijo pismene, zapečatene in pravilno kolekovane ponudbe z vzorci vred do vključno 25. januarja 1922 v pisarni invalidskega odseka (Št. Peterska kasarna) v Ljubljani, soba št. 2.

g **Novi avstrijski bankovci.** Avstro-ogrska banka je sklenila izdati nove bankovce, glaseče se na 5000 in 50 000 kron.

g **Svila na svetovnem trgu je postala,** kakor javlja Frankfurter Zeitung, zadnje dni znatno cenejša.

g **Francoski kapital v Bolgariji.** Banki »Union Parisienne« in »Société générale« imajo veliko zastopstvo v »Balkanski banki«. — »Banque de Paris et de Pays-Bas« je v tesni zvezi z »Generalno banko Bolgarije« in »Bolgarsko trgovsko banko«. — Osnoval se je čisto francoski denarni zavod »Crédit Foncier Franco-Bulgare.« — Bakreni rudnik Pjakalnica je prešel v roke francoske družbe, katera ima svoj sedež v Parizu. — Od pet sladkornih rafinerij v Bolgariji sta dve francoski. — Tobačni sindikat »Nicotea« je postal filiala francoske »Compagnie des Tabacs d'Orient« in tobačni sindikat »Cartel« je prešel pod nadzorstvo »Compagnie Générale des Tabacs«.

g **Železnico Cingtau—Cinanfu na bivšem nemškem,** sedaj od Japoncev zasedenem kitajskem ozemlju hočejo Kitajci od Japoncev odkupiti za 53 milijonov mark v zlatu. Japonci so ta predlog na vašingtonski konferenci sprejeli.

g **Odredbe proti špekulaciji v Španiji.** »Junta de Cambios«, kateri pripada večina španskih bank, je sklenila, da naloži kazen 40 odstotkov na dobiček tistih špekulantov, ki ne kupujejo menic, da plačajo naročila v inozemstvu, ampak zgolj v svrho špekulacije. Sploh je vsako pridobivanje inozemskih menic navezano na pisano izjavo, v kakšne svrhe je nameravano.

g **Rusko-italijanski kreditni zavod se osnuje** v kratkem v Moskvi. Osnovni kapital 200 milijonov v italijanskih lirah. Ruska vlada bode imela v upravnem svetu svojega zastopnika.

g **Svoboda eksploatacije zlatih in platinskih rudnikov v Rusiji.** Ruska vlada je proglasila svobodo eksploatacije rudnikov zlata in platine pod pogojem, da se vsa produkcija imenovanih metalov da na razpolago vladi po fiksnih cenah, ki jih določi ljudski komisar za finance. Kako strašno je padla produkcija zlata v Rusiji, je vidno iz poročila »Ekonomičeske Žizny«, ki objavlja, da je znašala celokupna produkcija zlata v prvih osmih mesecih l. 1921 samo 131 kilogramov, produkcija platine pa 48 kilogramov! Leta 1907 se je pridobilo zlata 40 ton, leta 1911 pa 50 ton, to je dobrih 7 odstotkov pridobljenega zlata na celem svetu in je bilo pri tem zaposlenih 80.000 delavcev. Platine se je pridelalo l. 1902 374 pudov, l. 1904 306 pudov, l. 1910 334 pudov. Treba pa je pomisliti, da se je veliko platine nepostavno izmaknilo in da se je vsega skupaj pridobivalo vsaj 450 pudov, to je 95 odstotkov vse platine na zemlji. Danes se je pridela 400 krat manj!

Socialni vestnik.

Alkoholna in protialkoholna statistika za Slovenijo v letu 1920. Koncesioniranih gostilničarskih in krčmarskih obrti se izvršuje v Sloveniji 6026. Koncesij je bilo ukinjenih kazensko začasno 47, trajno 1 in iz raznih drugih razlogov 512, skupaj 570, na novo podeljenih pa 217. Tako pride na 185 oseb 1 gostilna in na 308 oseb 1 točilnica žganih opojnih pijač. Raznih vrst opojnih pijač se je zavžilo: piva 170.000 hl, vina 270.790 hl, sadjevca 73.664 hl in sadnega žganja 4.200 hl v skupnem znesku 1.405.100.000 K. Na eno osebo odpade povprečno 49 litrov opojnih pijač na leto v vrednosti 1312 K. Tu ni vštetо žganje, ki ga izdelujejo posamezne tvrdke iz špirita, istotako ne iz inozemstva uvoženo žganje in vino. Oblastveno je bil dovoljen ples v javnih prostorih v 1705 in prekoračenje krajevno-policijske ure v 1730 slučajih z 2137 nadurami. Radi prestopkov naredbe ministra za notranje zadeve z dne 13. novembra 1919, št. 752, o omejitvi točenja alkoholnih pijač, je bilo kaznovanih 1357 oseb z 121.335 K denarne in 633 dni zaporne kazni. Največ oseb, med njimi tudi veliko število ženskega spola, je bilo obsojeno radi javne pijanosti. 6026 alkoholnim podjetjem stoji nasproti 8 brezalkoholnih gostilen in 56 podjetij za izdelovanje brezalkoholnih pijač, t. j. sodavice, pokalic in sadnih sokov, ki pa vsled pomanjkanja sirovin le v presledkih obratujejo.

V boju proti alkoholizmu se je poverjeništvo za socialno skrb udejstvovalo sledeče: Ustanovilo je dne 21. januarja 1920 protialkoholni sosvet kot

posvetovalni organ proti-alkoholnemu oddelku, sestoječ iz zastopnikov raznih državnih oblasti, izobraževalnih in telovadnih organizacij v Ljubljani. Potom organov protialkoholnega oddelka se je izvedla po raznih krajih Slovenije kontrola nad izvrševanjem vladnih narodb, tičočih se omejitve pijančevanja, ob kateri priliki se je ugotovilo med drugim zlasti več slučajev protipostavnega točenja in prodaja žganih opojnih pijač. V skrbstvo za alkoholike je bilo prevzetih uradnim potom in na podlagi prošnje njih svojcev v Ljubljani več oseb. V njih zdravljenje in ublažitev družinskih razmer vobče se je ukrenilo vse potrebno. V enem slučaju je bil bolnik postavljen pod varuštvo, v drugem pa vsled popolnega pomanjkanja zdravilišča za alkoholike v Jugoslaviji, oddan v enolično zdravljenje bolnišnice na Studencu. V svrho protialkoholne propagande se je vršilo v 48. urah 29 predavanj, katere je posetilo okoli 5000 oseb. Vsako predavanje je pojasnjevalo 60 skioptičnih slik. Največ zanimanja za te prireditve je pokazalo industrijsko delavstvo. Uradu so bili v omejitev pijančevanja stavljeni od strani raznih izobraževalnih organizacij med drugimi tudi sledeči predlogi: 1. uvede naj se praktično nadzorstvo produkcije in prodaje alkoholnih pijač; 2. izvede naj se revizija koncesij za žganjetoč, ki se vrši v zvezi z drugo obrtjo; 3. vsem, ki imajo gostilne v najemu, pa se drugače lahko preživljajo, naj se odvzamejo koncesije; 4. zahteva naj se, da vsaka gostilna postreže tudi s hrano in brezalkoholnimi pijačami; 5. propagandno delo v svrho omejitve pijančevanja naj se koncentrira najbolj pri mladini in sicer v šoli, pri telovadnih organizacijah in društvih sploh, kjer se zbira mladina v kakršnekoli izobraževalne svrhe.

Zveza krščanskih delavskih strokovnih društev v Nemčiji šteje glasom pravkar objavljene statistike za L. 1920 1,105.894 članov s prirastkom 105.124 članov v imenovanem letu. Začetkom leta 1920 je bilo v Zvezi združenih 844 društev, koncem leta 404, prirastek 60 društev. Od zveze nastavljenih tajnikov je 23, vsako društvo, oziroma vsaka lokalna zveza društev (kartel) ima pa še svoje lastne tajnike. Velika važnost se polaga na delovske izobraževalno-strokovne tečaje.

Ljubljanske novice.

lj **K nesreči na državnem kolodvoru.** Ravnateljstvo splošne bolnice v Ljubljani pošilja k dopisu inspektorata državnih železnic v Ljubljani, objavljenem v našem listu z dne 22. decembra t. l., sledeče pojasnilo: Ponesrečenec Ivan Borštnar je bil z rešilnim vozom prepeljan na kirurgično-aseptični oddelek bolnice in se je nahajal v sledečem stanju: Obveze in hlače ponesrečenca so bile vse prepojene s krvjo, na nosilnici je tekla luža krvi; pri reviziji obveze sta brizgali iz zmečkane leve goleni dve krvni žili, medtem ko je podveza za ustavitev krvavitve, katera je bila napravljena tik nad kolenskima sklepoma z ruto, še ležala nedotaknjena na svojem mestu. Bolnik je bil polzavesten, žila komaj čutljiva.

lj **Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani** vabi člane na redni občni zbor, ki se bo vršil dne 14. januarja 1922, ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika. 2. Preureditev pravil s posebnim poudarkom, da je društveni namen tudi pobijati draginjo; določitev članarine za leto 1922. 3. Organizacija. 4. Volitev odbora. 5. Slučajnosti. — Prihodnja javna odborova seja se vrši v sredo, dne 28. decembra t. l., ob 8. uri zvečer v Mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 6. do 8. ure zvečer informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritlično, desno.

lj **Policijska kronika.** Aretovane so bile dne 22. t. m. štiri osebe, ker so prišle brez potnih listin v Jugoslavijo. Ovadeni so bili štirje radi tatvine, 11, ker so prekoračili policijsko uro, 2 boljša gospoda, med njima celo neki profesor, ker sta preveč dvorila alkoholu; trije, ker so vozili ponoči brez luči.

lj **Policijska kronika.** Mihalinec Lojze v Rožni dolini je ukradel Frančiška Kvas 13 bankovcev po 100 dinarjev. — Na Krekovem trgu je aretiral detektiv Dobravec žeparico Berto Schol, ki je ukradla Mariji Dejak 150 K in je osumljena tudi drugih tatvin. — Zaprli so mešetarja Janeza Bizjana, ki ima presedeti še ječo 6 mesecev. Bizjan je zagrešil nov zločin. Prevzel in prodal je 4 konje, ne da bi jih bil plačal. Izkupiček 43 000 kron je v nekaterih dneh zapravil. — Ključavničarskemu mojstru Avguštinu Martinčiču je bilo ukradeno kolo.

lj **Primarij dr. Pogačnik** ordinira zopet redno od 9—12. in 3.—4. ure.

lj **Koncert Dravske divizije v hotelu Tivoli** se vrši na Štefanovo od 15.—20. ure. Domače jetrne, krvave in mesene klobase. Vstop prost. Za obilni obisk se priporoča spoštovaniem — **Vek. Dolničar.**

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Katoliški vestnik.

c **Iz misijonskega sveta.** V nobeni drugi deželi misijonska misel ni prodrla tako globoko v široke sloje ljudstva, kakor na Holandskem. Meseca junija n. pr. se je vršil v Maastrichtu misijonski teden, v katerem so ob zvršetku priredili javen slovesen obhod z namenom, da predoči zgodovino misijonske misli. Nikrati je bilo to pospeševanje velikopotezne propagande med tisoči, ki so iz vseh krajev dežele, pa tudi iz sosednjih držav, prišteti k tej slovesnosti. Vtis slovesnega sprevoda je bil naravnost velikanski. Misijonsko gibanje je na Holandskem zelo živahno tudi v vrstah akademske mladine. Sredi meseca avgusta se je vršil občni zbor holandskih akademskih misijonskih društev. V misijonskem gibanju je postala v novejšem času zelo živahna tudi Amerika, dasi Francije še daleč ne doseza. Skoraj mesec za mesecem nastajajo v Ameriki seminarji za vzgojo misijonarjev, tako v Kanadi in v Združenih državah; ameriška misijonska družba, ki ima svoj sedež v Maryknoll, bo zgradila dve velikanski misijonski stavbi, deški in duhovniški seminar, ki bosta imeli prostora vsaka za 300 oseb. Na Kitajskem gospodari lakota. Misijonarji so se obrnili na pomoč in ne zaman. V vseh velikih mestih, zlasti obmorskih, pristopnih Evropejcem, so se sestali pomožni odbori, sestoječi iz mandarinov, konzulov in misijonarjev. Povsod so našli radodaren odziv. Nakupovali so po nizkih cenah živeža in ga po najhitrejši poti spravljali v severne province, kjer razsaja lakota. Samo odbor v Shankaju je nabral in razdelil do 20 milijonov frankov. Vlada je obdavčila vozne listke in trgovinski promet v prid gladujočim ter je na ta način dobila na stotine milijonov. Večji del teh svot je pa porabila za plače armadi. Kljub temu je pomožni fond dosegel višino 1 milijarde frankov in velikanske množine živeža so se razdelile med gladujoče. Razdeljevanje pa ni bilo povsod v redu. V eni zadnjih odborovih sej v Shangkaju je izjavil ugleden član trgovske zbornice, pogan, da so on in njegovi prijatelji slišali le hvalo tam, kjer so darove razdeljevali katoličani; protestante je slišal hvaliti z rezervo, s kritiko. Kjer pa je razdeljevala pogansko-kitajska uprava, sta bila nered in zapravljivost na dnevnem redu. Kitajska vlada je delovanje katoliške cerkve tudi priznala ter podelila mnogim školom in vodjem katoliških zavodov red zlatega klasu. Francoski jezuit p. Licent je v letih 1914 do 1917. raziskaval kitajske province Čeli, Šensi, Honan, Kansu in osrednjo Mongolijo ter se nahaja sedaj v vzhodni Mongoliji. Njegovo metodično raziskovanje je prineslo velikanski material v znanstvene in gospodarske svrhe. O njegovih zbirkah kot plodu teh raziskovanj si je mogoče napraviti približno sliko, če se pomisli, da bi samo herbarij dosegel skupno višino 40 m, zbirka žuželk obsega dva kubična metra. 2500 ptičev je bilo prepariranih in fotografskih slik je več kakor 2000. Zelo uspešno deluje jo v Ugandi v severno-vzhodni Afriki beli očetje iz Nemčije, ki so vzgojili prvih dvanajst domačinov v duhovnike. O uspešni misijonski metodi belih očetov v Ugandi pripovedujejo knjiga dr. Matije Hallfella iz družbe belih očetov »Uganda«, ki je izšla pri Herderju v Br.

Narodno gledišče.

Opera.

Nedelja, 25. dec.: »Werther«. Izv.
Ponedeljek, 26. dec.: »Prodana nevesta«. Izv.
Torek, 27. decembra: Zaprto.
Sreda, 28. decembra: »Vaška šola«. E.
Četrtek, 29. decembra: »Boheme«. C.
Petek, 30. decembra: »Carmen«. B.
Sobota, 31. decembra: Labodje jezero« popoldne ob 3. uri. Izven.
Nedelja, 1. januarja 1922: »Evangeljnik«. Izven.

Drama.

Nedelja, 25. dec.: »Komedija zmešnjav«, popoldne ob 3. uri. Izv.
Nedelja, 25. dec.: »Peterčkove poslednje sanje«, zvečer ob 8. uri. Izv.
Ponedeljek, 26. dec.: »Peterčkove poslednje sanje«, ob 3. uri pop. Izv.
Ponedeljek, 26. dec.: »Revizor«. Izv.
Torek, 27. decembra: »Peterčkove poslednje sanje. B.
Sreda, 28. decembra: Zaprto.
Četrtek, 29. decembra: »Peterčkove poslednje sanje«. A.
Petek, 30. decembra: »Roza Berdova«. C.
Sobota, 31. decembra: Zaprto.
Nedelja, 1. januarja 1922: »Peterčkove poslednje sanje« popoldne ob 3. uri. Izven.
Nedelja, 1. januarja: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« zvečer ob 8. uri. Izven.

Dijaški vestnik.

d **Podružnica SDZ za Ljubljano** priredi svoj božično-počitniški sestanek dne 29. t. m. ob 5. uri popoldne v Akademskem domu. Predava tov. stud. iur. Zvonko Dokler: »O delu Slovenske Straže za Slovence v zasedeni Koroški in Primorski.« Prosim ob tej priliki vse tovariše, zbira te prebrane slovenske knjige, kolikor kdo more, da jih po Slovenski Straži podarimo zapuščenemu od nas odtrganemu slovenskemu ljudstvu! Prinesite jih s seboj k sestanku, da jih skupno oddamo! Naj jim bo to naš novoletni dar! Vsi člani in nečlani, Daničarji, Zarjani in Razoraši — iz Ljubljane in okolice — iskreno vabljeni! — Predsednik.

Domače

ZLATOROG MILO

je po svoji izborni kakovosti nedosegljivo.

PRVA MARIBORSKA TOVARNA MILA, MARIBOR.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

R. BUNC IN DRUG

Celje - Ljubljana - Maribor

Javna zahvala.

Podvisani sem imel raka na obrazu ter sem si ga hotel dati po nasvetu zdravnikov operirati v bolnici.

Dr. Ed. Globočnik v Kranju pa mi je raka v teku enega meseca brez operacije popolnoma ozdravil, za kar se mu tukaj javno najtopleje zahvaljujem.

Matevž Hafner, Primskovo.

Boljšo žensko sprejme vdova z enim otrokom kot družabnico in gospodinjo, vešča nemščine in slovenščine. - TRITTENWEIN, Bohinjska Bistrica. 4694

Več samostojnih

stolarjev in mizarjev

sprejme tovarna stolov in lesnih izdelkov. Stanovanje v hiši. — Vpraša se pri: Jos. Stadler, Ljubljana, Sodna ul. 11

Novorojenček

se odda v oskrbo pri dobrih ljudeh. — Dopisi z navedbo plačila na: »T. K.«, Banja Luka, Bosna, poštno ležeče. 4709

Izurjeno strojepisko in stenografinjo sprejme takoj odvetnik Dr. JUVAN, Maribor. 4713

Preprosto delavno dekle

z izpričevali iščem k slovenski uradniški rodbini treh oseb. Plača 300 K. Ponudbe na gospo Zorko, Sisak, kolodvor, Hrvaško. 4618

Učenca zdravega in krepkega, s primerno predizobrazbo, iz poštene hiše, sprejme s 15. januarjem ALFONZ OBLAK, Novo mesto.

Samostojna **knjigovodkinja,** starejša moč, zmožna vseh pisarniških del, za podjetje na deželi, se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Nastop takoj ali tekom januarja. Naslov pove upravništvo lista pod štev. 4652.

Mladenič srednjih let, v državni službi, z denarnim premoženjem, se želi seznaniti v svrho ženitve, vled pomanjkanja znanja, z gospodično ali vdovo v starosti do 32 let, ki bi imela svoje stanovanje, malo posestvo ali kako obrt. — Ponudbe naj se pošilja na upravništvo »Slovenca« pod »Zvestoba«.

Več krojaških pomočnikov

trezniih in vestnih delavcev, za delo v tovarni, se sprejme takoj. Samostojni dobe proti garanciji delo na dom. Stalno delo zasigurano. Vpraša se: EMONSKA CESTA štev. 8, v pisarni. 4388

Primarij

Dr. J. POGAČNIK

ordinira zopet redno

od 9.-12. dop. in od 3.-4. pop.

Perico za v pralnico k strojem ter **varuhinjo** k 3-letnemu otroku, se sprejme takoj. - Naslov pove iz prijaznosti uprava lista.

Vesele božične praznike in srečno novo leto 1922!

želita vsem obiskovalcem in prijateljem

Ivan in Rozi Herzog

gostilna pri »Levu«.

Iščem lokal za trgovino

na deželi, z vso opremo ali brez nje, za takojšnjo prevzetje. Naslov pove upravništvo »SLOVENCA« pod štev. 4703.

Knjigovodkinjo

starejšo gospodično z dolgoletno prakso v knjigovodstvu, katera je verzirana v vseh kontornih delih, sprejme

lesna trgovina na deželi.

Stanovanje in vsa oskrba preskrbljena. Ponudbe s prepisi spričeval in zahtevki naj se vpošljejo na upravo »Slovenca« pod: »Knjigovodkinja« 4636.

Lepa darila za vsako priliko!

Zlatnina, srebrnina, namizna oprava in budilke, po nizkih cenah, kakor je bila zaloga brez carine prevzeta od gosp. Krepelka (Metlitz).

Jos. Šelovin-Čuden, Mestni trg 13.

Prazno vinsko klet

želimo najeti v mestu ali bližini Ljubljane. — Ponudbe na upravo hotela »SLON«. 4718

PATRIA COGNAC

MEDICINAL ZAGREB

Najboljša

LJUTOMERSKA VINA

ima v zalogi tvrdka

LOVRO PETOVAR, Ivanjkovci,

katera ima

lastne vinograde v Jeruzalemu.

Najlepše darilo za naše gospodinje je izvrstno in praktično urejeni

Gospodinjski koledar

— za leto 1922. —

Uredila Utva.

Izdal ga je pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Cena 30 K. Dobiva se po knjigarnah in pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani, Pred Škofijo štev. 21. 4625

Inžener Dr. Miroslav Kasal

ob astvono poverjeni stavbn inženor

Ljubljana,

Hilšerjeva ulica st. 2.

Specijelne stavbene podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe.

Izraba vodnih sil.

Hrastov okrogel les

1·60, 2·40, 3·20, 4·00 in 4·80 m dolg, od 20 cm premera naprej, se kupi franko vagon postaj Zidani most do Maribora vsaka množina. Ponudbe se naj pošljejo na elektrarno v Poljčane.

„ORIENT“

družba z o. z. preje

Brata Eberl in Jančar & Co

Ljubljana, Miklošičeva c. 4.

nasproti hotela „Union“.

Lastni izdelki oljnatih barv, firnežev lakov in steklarskega kleja. Velika zaloga kemičnih in rudniških barv, barv za umetnike, raznovrstnih čopičev, vseh potrebščin za slikarje in pleskarje.

A. KUS

LJUBLJANA, RESLJEVA CESTA 4

priporoča svojo veliko zalogo **porcelana,** emajlirane in luksusne POSODE.

DRVA za kurjavo in kostanjev LES

postavno na postajo za takojšnjo ali poznejšo dobavo, kupi vsako množino Tovarna strojil, Hrvatsko. — Naslov: TOVARNA STROJIL, LJUBLJANA, poštno ležeče. 4708

VODNA MOČ

kupijo se ali v najem vzamejo

mlini na vodo. ::

— Ponudbe na upravništvo »Slovenca« pod štev. 4712.

KNJIGOVODKINJA

vešča tudi italijanske korespondence, se takoj sprejme v večji lesni tovarni tu. Prednost imajo one, ki so že službovale v enaki stroki. — Nastop takoj event. po dogovoru. Ponudbe z navedbo zahtevkov (brez izvirnih spričeval) je poslati na upravništvo »Slovenca« pod: »Izvežbana« 4632.

OBRTNA BANKA v Ljubljani, Kongresni trg 4

daje **kredite v obrtne svrhe** po izrednih pogojih, pospešuje **ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije** najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun **obrestuje s 4%** od dne vloge do dne dviga.

Telefon štev. 508. St. pošt. ček. rač. 12051.

Stenski koledar 1922

za pisarne in privatnike izide 27. t. m. v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani. Oblika 32×37 cm. Netto engross cena za trgovce K 15·—, detajl K 20·— za komad. Vpoštev pridejo le naročila na najmanj 50 komadov. - Na privatna naročila se ne bo oziralo.

Opr. št. A 110/9/57.

Oklic.

Okrajno sodišče na Vrhniki, odd. I. javlja, da se bode 16. januarja 1922 ob 9. uri pri tem sodišču soba št. 2

prodalo na javni prostovoljni sodni dražbi

nedoletnim Antonu, Marjani in Frančiški Kozjek ter polnoletnima Ivani Kozjek in Mariji Jeraj iz Žažarja hiš. št. 22 lastno arondirano zemljišče vlož. štev. 23 in 93 d. o. Žažar, obstoječe iz 2 stavbnih parcel štev. 50 in 50/2, 3 njiv, 1 vrta, 1 pašnika, 1 travnika in 4 gozdov v skupni površini 7 ha 37 a in 45 m².

Izklicna cena vsega zemljišča se določi na 60.000 K. Vadij 10 % izklicne cene. — Dražbeni pogoji so na vpogled pri podpisanem sodišču med uradnimi urami v sobi št. 2 ter se bodo pred dražbo objavili.

Kr. okrajno sodišče na Vrhniki, odd. I., dne 13. decembra 1921.

Prodaja tvornice za konserviranje rib.

Podpisana zadruga obvešča interesente, da je odredila prodati svojo veliko tvornico za konserviranje rib. Tvornica je v popolnem redu ter ima vse potrebne priprave za delo. — Reflektanti naj se za podrobna navodila obrnejo na podpisano zadrugo. 4634

Ribarska zadruga v Komiži (Dalmacija).

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid"

kot **kosmetikum** za negovanje zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptično čistega, osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravnotako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in **vrlo prijetno sredstvo za drgnenje** hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči kot Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z zamotom in poštnino **za vsacega:** 3 dvojnate ali 1 specijalna steklenica . . . 48 K.

Za prodajalce:

12	dvojn ali	4	špec. steklenice	168 K
24	„ „	8	„ „	280 „
36	„ „	12	„ „	394 „

poštnine prosto na Vašo pošto. Kdor pošlje denar naprej, dobi še popust v naravi.

Dobi se tudi: Elsa obliž za kurja očesa 5 in 7·50 K; Elsa mentolni črinik 12 K; Elsa posipalni prašek 11 K; prisino Elsa ribje olje 85 K; Elsa voda za usta 36 K; Elsa kolonska voda 41 K; Elsa šumski miris 41 K; Glicerin 6 in 30 K; Lysoform 30 K; kineški čaj 3 K; Elsa mrčesn. prašek 15 K; strup za podgane in miši po 8 in 12 K.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsatrg 134, Hrvatsko.

STANOVANJE

3 sob s pritiklinami, zračno in solnčno, zamenjam za enako s 5 ali 4 sobami. Oboje v v mestu. Dam tudi nagrado. Pismene ponudbe na upravništvo »SLOVENCA« pod številko 4670. :-:

Damski modni salon TEODOR KUNC

Ljubljana, Beethovnova ulica štev. 9

se priporoča

za izvrševanje angleških kostumov, plaščev, bluz in francoskih toalet, in vseh v to stroko spadajočih del.

Obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani.

Južna železnica razpisuje dobavo sledečih množin železa, katere potrebuje za prvo polletje 1922.

196.500	kg	okroglega železa
61.000	„	kvadratnega železa
6.500	„	veznega železa
63.500	„	širokega železa
49.000	„	ploščatega železa
28.000	„	enakokrakega kotnega železa
27.500	„	neenakokrakega kotnega železa
15.000	„	U-železa
6.000	„	obličnega železa
40.000	„	palčk okroglih (Zaggeln rund)
20.000	„	palčk ploščatih (Zaggeln flach)
8.000	„	palčk ф (Zaggeln ф)

Skupaj ca. 521.000 kg ali okroglo 52 vagonov železa, katerih dobava mora biti izvršena v roku dveh mesecev, od dneva, ko je tvrdka dobavo prevzela.

Ponudbe za dobavo celotne ali delnih množin je vposlati do 15. januarja 1922 v zaprtih kuvertah pod označbo „Železo" na Obratno ravnateljstvo južne železnice, oddelek VI. Natančnejši pogoji so na razpolago istotam.

„INDUS" D. D., PREDE C. POLLAK

tovarne usnja in usnjatih izdelkov

Kranj, Vrhnika, Ljubljana. Centralna pisarna: Ljubljana, Sv. Petra c. 68. Telefon 528.

I. Industrija usnja.

A. VEGETABILNO (čreslostrojeno) **USNJE:**

1. kravine rujave, črne in chagrin, ter za mehove in strehe,
2. kipsi,
3. teletine,
4. ovčine in kozine
   a) mazane, rjave in črne,
   b) barvane za mobilje in tapeciranje in konfekcijo,
5. vachettes
   a) za izdelavo dokolenic, barvane ali naravne,
   b) za izdelavo nogomet. žog,
   c) za izdelavo razne usnjate konfekcije.
6. SVINJINE (specialiteta)
   a) za fino jahalno opremo, barvano ali naravno,
   b) za kovčege,
   c) za mobilje in galant. konfekcijo (Portenmonnais, portef. in knjigoveštvo,
7. PODPLATI
   a) trovloženi, hrastostrojeni podplati,
   b) Vache.
8. CROUPONI za izdelavo transmisijskih jermenov,
   a) sp. strojeni, ang. sistem,
   b) hrastostrojeni.

B. CHROM USNJE.

1. Box-calf črno in barvano,
2. Chevreaux,
3. Chevrette,
4. Chrom usnje za izdelavo nogometnih žog,
5. Chrom usnje za izdel. jermen.

G. GALUN USNJE.

za izdelovanje vezilnih in šivalnih jermenčkov.

D. LAK USNJE.

1. Box-calf, 2. Chevreaux.

II. Industrija usnjatih izdelkov.

A. ČEVLJARSKI IZDELKI:

1. čevlji za štrapac,
2. čevlji za rudnike,
3. čevlji za sport in nogomet,
4. čevlji po vojaškem vzorcu,
5. sandale.

B. KONFEKCIJA TRANSMISIJSKIH GONILNIH JERMENOV:

1. specialni stroj,
2. hrastov stroj,
3. chrom-stroj,
4. jermenci za šivanje in vezanje transmisijskih jermenov.

C. KONFEKCIJA za:

dokolenice (gamaše), nogometne žoge, torbice, portefeuilles itd. iz vegetabilnega, chrom- in lakusnja, nahrbtniki, sportni pasovi itd., tržne torbice.

Vpłačana deliniška glavnica K 30,000.000.

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567. -- Čekovni račun 12,205.

Obrestuje najugodneje vloge na knjižice in v tekočem računu.

LJUBLJANA, KREKOV TRG 10, nasproti „MESTNEMU DOMU“.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

JUGOSLOVANSKA BANKA d. d.

Delin. glavn. K 200,000.000. Centrala v Osjeku. Rezerve K 50.000.000.

MENJALNICA v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.

Kupuje in prodaja devize in valute najkulantnejše. Obrestuje vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun po najvišji obrestni meri.

Iz Havre v Ameriko

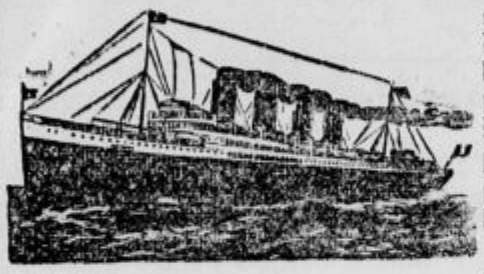

samo 6 dni edino najkra ša črta preko Havre in Cherbourga v Newyork. Predprodaja ladijskih listkov in železniških voznih listkov za sosedne države. Pojasnila daje koncisijon. potovalna pisarna Ivan Kraker v Ljubljani, Kolodvorska ulica 41, nasproti glavnega kolodvora.

Oglasite se vedno v moji pisarni.

Sprejemam **kože v stroj** na ševrô, boks, glace in jorhovino.
Karol Sajovic, usnjar, MOTNIK. 4612

Kupim 2000 kg zdravega **konjskega sena.** Istotam se razprodaja različna VINSKA POSODA. Ponudbe na: J. AUGUSTIN, Dunajska cesta št. 33, Ljubljana. 4576

Klobuke in slamnike vseh vrst, od preprostih do najfinejših, nadi vedno tovarna klobukov in slamnikov **Franc Cerar,** Domžale (Stob).
V popravilo prevzema tudi vse tozadevne izdelke ter preoblikuje po najnovejši modi ter svila se sprejemajo v Ljubljani vsako sredo pri tvrdki KOVAČEVIČ & FRAN, Prešernova ulica št. 5, na dvorišču, desno, kjer se ob sredah tudi dobe popravljeni predmeti. 3707

VREJEVALCE PISEM
(Briefordner) priporoča za novo leto po najnižji ceni priznano dobre kakovosti
tvrdka The Rex Co, Ljubljana
Gradišče 10. — Telefon 268.

I. JUGOSLOVANSKA TOVARNA ZA GUMBE IN KOVINSKE PREDMETE D. Z O. Z.
SLOVENSKA - BISTRICA -
IZDELKI: ROŽENI IN UMETNO ROŽENI GUMBI ZNAMKA „GALALIT“, USTNJAKI ZA SMOTKE, SVALČICE, PIPE IN ČIBUKI, GUMBI IZ BISEROVINE (PERLMUTTER) ZA PERILO. — — DRŽAJI ZA PALICE IN DEŽNIKE IZ NARAVNEGA ROGA.
TELEFON ŠT. 5. BANČNI KONTO: OBRTNA BANKA LJUBLJANA, POŠTNI ČEK. RAČUN.

KUPUJTE LE PRI: JOS. PETELINCU
LJUBLJANA - Sv. Petra nasip 7.
Če rabite kv. stroja za rodbinsko in obrtno rabo, igle vse, ter posamezne dele. Istotam vse potrebščine za stvilje, kroačе in cevljarje ter vse galanterijsko blago na drobno in debelo
Cene solidne! Postrežba točna

Popolnoma varno naložite svoje prihranke v
Vzajemni posojilnici v Ljubljani r. z. z o. z.
(poleg nunske cerkve).
Hranilne vloge se obrestujejo s
4 %
brez odbitka rentnega in invalidnega davka. Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštnoček. urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejemke, proti poroštvu itd. Prodaja sreč drž. razr. loterije.

Parna žaga Fran Ravnikar
mestni tesarski mojster
Ljubljana, Linhartova ulica št. 25
kupuje po najvišjih dnevnih cenah vsake vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Stavbeno podjetje Al. in Valentin Accetto,
Ljubljana, Trnovski pristan št. 14,
zaprisežena sodna cenilca, prevzema vsakovrstne visoke stavbe, izvršitev načrtov in proračunov, oblastveno koncesionirana posredovalnica, za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

I. C. MAYER
LJUBLJANA
Ustanovlj. 1834
Manufaktura
EN GROS EN DETAIL

Tovarna cementa Zidani most
je pričela izdelovati in priporoča:
Selektor Portlandcement (Flugstaub)
najfinejše zmleto, ne vsebuje nobenega zrna v Portlandcementu, konkurira kvaliteta vsem svetovnim znamkam ter ima garantirano 400 kg pritiska na 1 : 3 na cm².
Selektor — fin — Portlandcement
počenja vezat v poldrugi uri in izvršuje v petih urah in je za vse železobetonske zgradbe najboljši cement in s tem fino mlelim cementom se bo tudi izdelovalcem cementne opeke, in sploh cementnih izdelkov, zelo ustreglo. — Ker se vsled pomanjkanja premoga izdeluje samo mala količina, se priporoča za pravočasna naročila
Ravnateljstvo tovarne cementa, Zidani most.

M. Kuštrin
Tehnični, elektrotehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo. - Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev za tovorne automobile tovarne Walter Martiny. - Hydravlična stiskalnica za montiranje gumijevih obročev v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. - Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih automobilov.
Centrala: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Podružnice: Ljubljana, Dunajska c. 20, tel. št. 470. Maribor, Jurčičeva ul. 9, tel. št. 133. Beograd, Knez Mihajlova ul. 3.

SALAME
I. vrste
novo blago popolnoma godno dobiva se povsod!
Prva hrvatska tvornica salam, sušenega mesa in masti
M. G vrilov.ć sinovi d. d. Petrinja.
Glavno zastopstvo za Slovenijo
R. Bunc in drug Ljubljana
Celje - Maribor
M.G.S 10 PETRINJA

Kvas (droži-germ)
proizvaja in vsaki dan razpošilja v svežem stanju
Tvornica Arko
Zagreb.

Sladkor kavo riž milo itd.
dobite najceneje pri tvrdki
O. ČERTALIČ v LJUBLJANI Karlovska cesta.

Kapital: K 20,000.000.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezerve okrog K 6,000.000.

Podružnice: NOVO MESTO in RAKEK LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1

IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE

DENARNE VLOGE — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR — AKREDITIVI — BORZA

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

ZAHVALA in PRIPOROČILO.

Skoro četrtstoletja sem vodil »Narodno kavarno«. Ves ta čas me je cenjeno naše občinstvo podpiralo s številnim posetom, za kar mu izrekam iskreno zahvalo. Da si izboljšam svoj položaj, sem prevzel kavarno »ZVEZDO«, katero sem preuredil tako, da ustreza vsem modernim zahtevam. Moj naslednik v »Narodni kavarni« je g. Josip Carl, ki je lokal vzel v najem od hišnega lastnika g. Pongratza. Poznam g. Carla kot poštenjaka, narodnjaka in strokovno izobraženega moža, zato ga slavnemu občinstvu toplo priporočam, da ga podpira z mnogobrojnim obiskom.

V Ljubljani, 24. decembra 1921.

Fran Krapeš, kavarnar.

Od g. Frana Krapeša sem prevzel »NARODNO KAVARNO«. Skušal bom podjetje ohraniti na dosedanji višini. Skrbel bom za točno postrežbo, dobro pijačo in okusna jedila. Cenjenemu občinstvu bodo, kakor doslej, na razpolago vsi domači in večji tuji listi in revije, politične, leposlovne in znanstvene vsebine. Na razpolago sta gostom dva izborna, popolnoma prenovljena biljarda.

Priporočam se slavnemu občinstvu, da bi mi ohranilo isto naklonjenost, ki jo je izkazovalo mojemu predniku.

V Ljubljani, 24. decembra 1921.

Josip Carl, kavarnar.

Potrebno in koristno je

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju **natančni znesek**, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po poštah Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje še poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kaki denar.

Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potom naše banke.

Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York, N. Y.

STAMPILJE vsih vrsti
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13

Srečne božične praznike in veselo novo leto! želi cenj. odjemalcem, prijateljem in znancem
FRANC RODE, mesar, Devica Marija v Polju.

Važno za Jugoslovane!

Edini jugoslovanski zavod v Budimpešti

Balkanska banka

R. T. Vaczi utca 35

filijalka

Slavenske banke d. d.
Zagreb

oskrbuje najkulantneje vse v bančno stroko spadajoče posle. Najprikladneja zveza za brzo, točno in ceno pošiljanje denarja na Pešto in Mažarsko.

Balkanska banka Budimpešta Vaczi utca 35

IGN. ŽARGI »pri nizki ceni«
Ljubljana :: Sv. Petra cesta št. 3
TRGOVINA
z drobnim, pletenim in modnim blagom ter raznim perilom in kravatami. — Velika izbera vsakovrstnih zimskih potrebščin.
POTREBŠČINE ZA KROJAČE IN ŠIVILJE.

Medić, Rakovc & Zankl, prej A. ZANKL sinovi.
Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.
Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.
Brzojav.: Meraki Ljubljana. Telefon 64
Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.
Priznano najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljnate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.
»MERAKL« Lak za pode. »MERAKL« Linoleum lak za pode.
»MERAKL«. Emajlni lak. »MERAKL«. Brunolino.
Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava
prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog
Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Jugoslovanska Union-banka

preje **Mariborska eskompina banka**

ustanovljena l. 1872

Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Veltkovac

Akcijski kapital K 30.000.000
Rezerve K 16,000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulanineje.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik Mihael Moškerc v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

BOŽIČNA PRILOGA

„Slovenca“ št. 293. – 25. decembra 1921.

Božična.

Ljudje nikjer ne spavajo,
čeprav je še prav daleč dan;
zvonovi pritrkavajo,
da sega glas čez dol in plan.

Povsodi luške švigajo,
je svetlo mesto, svetla vas;
v cerkvah se sveče vžigajo:
spet sveti je večer pri nas.

Donijo orgle radostno;
imajo plašč srebrn gospod,
njih glas odmeva mladostno
„Gloria in excelsis“ v svod.

O sveta noč, noč blažena,
ki v nji nam Jezus se rodi;
v nji duša potolažena
nič več se smrti ne boji.

Ljubezen se razlila je
čez svet vesoljni naokrog
in vse ljudi združila je . . .
Hozana tebi, dobri Bog! —

Rad. Peterlin - Petruška.

Božičnica.

Zvezda prejasna nad hlevom blešči,
Jezušček v hlevu na slami leži,
zbor pastirjev pred njim kleči —
pójdimo k njemu še mi!

Mati Marija od sreče drhti,
sveti Jožef strmi in molči,
Dete iz jaslic milost dali —
prosit hitimo je vsi!

Ksaver Meško.

Jože Jagodic:

Svetonočna pesem.

Stara je ta pesem, a zapisal sem jo vseeno, tebi, ljudstvo, v tolažbo za sveto noč. — — — — — — — — — — — —

Tiho in počasi pada večer na prostrano Palestino, plaho in boječe prihaja, kakor da nečesa išče ali da prisluškuje odmevajočim glasovom judovske dežele ali kakor da bi bil njegov korak rabel opomin na oster decemberski mraz, ki ga prinaša s seboj. Se že plazi po ozkih betlehemskih ulicah, da ogrne s skrivnostno močjo skoro tudi to mesto v pokojno noč.

In Betlehem je že zaprl svoja vrata. Dovolj je bilo vrvenja čez dan, in na večer in čez noč je treba počitka in miru. Od vseh strani so prihrumeli v mesto trudni in upehani popotniki, možje in žene, z otroki in služinčadjo, z živino in tovori. Zgodilo se je, da je izšlo povelje od cesarja Avgusta, naj se popiše ves svet, zato se je odzval tudi usužnjeni Izraelov rod.

Ves rod slavnega prednika Davida se je zbral, da se popiše od rimskih oblastnikov. Že so došli zadnji potniki od najoddaljenejših Izraelovih otrok. Ni se jim treba boriti za prenočišča, bogati so, naročili so si stanovanje po svojih selih, ki so jih poslali naprej. Ubožnejši pa so prišli že pred dnevi, da so si mogli poiskati vsaj bornih selišč, čeprav za drag denar.

In Betlehem je že zaprl svoja vrata. Polno je mesto, prenapolnjene so hiše, nocoj se ne odpro nobena vrata več. Notri po hišah leže na mehkih preprogah in blazinah, iz mehov jim nalivajo točaji v dragocene čaše starih vin, rezek smeh in glasen pogovor jeka od oken, vesela struna brni med šumom in brumom ven v mrzlo noč.

V belo svetlobo je zavito mesto, iz tisoč žarečih oči se lomijo ognjeni žarki proti nebu, kot bi se rogali in posmehovali srebrnim zvezdam na jasnem nočnem nebu.

Tam oddaleč pa prihajata utrujena potomca Davidovega rodu. Razsvetljeno mesto jima sveti na pot, da pridota in se javita, da popišejo tudi njiju — najzadnja najzadnjih.

Mož, koščenih lic in žuljavih rok vodi za uzdo staro neokretno oslico, na njej pa sedi mlada deklica trudnih potez v prelepem obrazu, utrujena je in upehana, nevajena napornega večdnevnega pota.

Sta že pri mestu, sta že pri vratih. Samo potrkata še, samo poprosita še in ljudje ju sprejmejo veselo in z odprtimi rokami, kot se pač sprejemajo soredniki, pokažejo jima toplo sobo, mehko ležišče — ah, niti to, da bi bila vsaj zid in streha! — da se odpočijeta in dostojno pripravita na največji trenutek, ki se ima zgoditi po svetih proroških besedah nocoj to noč v tem slavnem Davidovem mestu.

Pa — gorje — o prevara! Betlehem je že zaprl svoja vrata, za zamudnike in siromake jih nocoj ne odpre več. Iz tisoč žarečih oči gori odgovor: gluh in nem za trkanje in prošnje . . .

Mirno kraljuje tiha krivnostna noč, na vzhodu vzhajajo zvezde, na zahodu se mirno spuščajo v zatoj. V daljavi se oglaša šakal, od severa piha mrzel decembrsk. veter po planjavi čez mesto doli na betlehemske poljane.

Glej, ali se ni zasvetilo tam v daljavi? Kakor majhna iskrica tli žareče oko, širi se in veča, raste v plamenček, ki se vzdiguje in oblizuje, kot bi razpihaval veter to ognjeno piko v daljavi, ali pa bi ji nekdo nakladal suhega kuriva, da postaja večja in večja.

Kako mehko se oklepa razžaloščene duše. Ne, v tem mrazu ni mogoče ostati na prostem, iti bo treba in si poiskati kakršnegakoli prenočišča. Samo še nekaj korakov in ljudje pri tistem ognju ju sprejmejo in jima pokažejo zasilnih pastirskih koč, da tam ležeta in se odpočijeta.

Od zaprtih betlehemskih vrat se spustita po planjavi na pastirske poljane.

Prešerno sloni razsvetljeni Betlehem na pobočju hriba.

* * *

Borno je stanovanje, ki je za to noč po božjih načrtih odmerjeno revnima popotnikoma iz Nazareta. Predaleč je bil ogenj, ki je svetil z betlehemskih poljan, trudne noge ga niso mogle doseči. Obstala sta pri zapuščenih pastirskih stajah nedaleč od Betlehema, v skalni votlini sta si uredila stanovanje tako, da se obvarujeta vsaj najhujšega mraza.

In sedaj počivata. Ne moreta zatisniti oči, preveč sta trudna, ne moreta spati, preživo ju je zadel ta udarec.

Tam ob skali na trhlem štoru sedi izmučen mož delavskega stanu. Dobrota mu odseva z obraza, iz blagih oči. Solze se mu utrinjajo iz razboljenih oči, po bradi mu polze druga za drugo, na koščeni žuljavi roki, sklenjeni na kolenih. Od takrat, ko je pred meseci mislil, da se je varal nad svojo nevesto, ko so mu žgoče misli v težkih dolgih nočeh morile veselje do vsega, za kar je do tedaj živel in trpel, od takrat ni bil čutil enake žalosti v sebi. »Da se je moralo tako zgoditi, in ravno nocoj, to noč —« Ne tarna nad seboj — preizkušen je v življenski neizprosnosti — vznemirja ga pogled na njo, ki jo v bledem svitu srebrnih zvezd vidi pred seboj zatopljeno v molitev — mlado deklico, svojo nevesto. Z rokami si zakriva obraz, s prsti grebe po dolgih laseh, kot bi preganjal težke misli iz utrujene glave . . .

»Ali ni prišel v tvojo lastnino? In ti, mesto, ga nisi sprejelo —!«

Krčevito je pritisnil dlani na izsušena lica in sklonil globoko doli na prsi svojo glavo.

Potem pa se je zamislil — in v mislih mu je poslal Bog tolažbo.

Ozrl se je na nevesto; zatopljena zre iz votline na mesto pred seboj. Svete so njene misli, z obraza jih ji bere. Niti ene poteze srda in nevolje ni na njenem svetem obličju.

* * *

Tiho kraljuje noč — prva sveta, dvakrat sveta božična noč.

V svetlobi se koplje Betlehem. Na mehkih blazinah se valja Davidov rod, iz mehov pije omamljivo pijačo. —

A kaj je ta svetloba? Razsvetlilo se je nebo, vse zvezde žare z novo močjo. Svetloba, ki vlada zunaj Betlehema, je drugačna ko solnčno zlato. Na vzhodu je vstala velika, svetla zvezda, zvezda Sina Najvišjega.

Daleč sveti ta zvezda. Prvi je zagledajo pastirji, ki bdé ob ognju pri svojih čredah. Čudna, nenavadna slutnja jih prešine. A že stoje pri njih tolmači — božji seli in izpod neba se oglasi čarobna godba.

Pričakovanje.

Silvin Sardenko.

Obljubila je, da pride.

Čakal sem njenega prihoda kakor ranjeni zdravnika, ki mu prinese leka in utehe za skelečo rano.

Ves dan sem jo čakal do večera in tudi s poznim večerom nisem nebal čakati.

Naročil sem spodaj v veži, naj gori pred kipom Brezmadežne luč, da ji posveti, kadar vstopi v pozni uri.

Prav tako sem na oknu vrh stopnjic postavil gorečo svečo, natanko preračunjajoč, da bo mogla goreti, če bo treba, tudi sedem ur.

V sobi sem ji pristavil stol, na tistem mestu, kamor sem vedel, najrajši sede, da gleda naravnost v jasli.

Na pisalnik sem položil najdragocenejšo slovensko knjigo zadnjih časov: Uvod v filozofijo. Ne Webrove, marveč Ušeničnikovo! To se razume. Na knjigi pa je ležala drobna slika — spomin iz Karmela na Selu — z božičnim napisom:

O Sapientia, quae ex ore Altissimi prodiisti, attingens a fine usque ad finem, fortiter suaviterque disponens omnia: veni ad docendum nos viam prudentiae . . .

Domišljal sem si, kadar pride ona, takoj uvidi, kako se želim, uvesti v hram modrosti.

Po mizi sem razpoložil, eno poleg druge, naše leposlovne in znanstvene revije. Na vidno mesto sem uvrstil: Bogoslovni vestnik, Čas in Zbornik za umetnostno zgodovino. Poslednjega sem namenoma odprl na 59. strani z razpravnim naslovom: Umestnost v krščanskem slovstvu drugega stoletja. Sodil sem, da jo bo lepa razprava zelo zanimala in jo takoj prečita.

Dom in svet sem priložil v vseh letošnjih številkah, razen predzadnje z Meštrovičevo Madono, ki ni versko prav občutena in bi prav nocoj utegnila, oskruniti božično skrivnost.

Precejšnji vogel mize je zavzemal hrvatski Savremenik, razkošen v izdaji, pa zato skromnejši po vsebini.

Sklenil sem, da jo bom opozoril na Savremenikov Feuilleton o Josipu Plečniku. V članku samem sem si podčrtal sledeča mesta: Dobrota je mjerilo za svako djelo. To naglasih, da se bolje shvati ličnost Josipa Plečnika . . . Mistika je glavno obilježje Plečnika . . . Treba pozabiti, što taj bogodani umjetnik do sad nije sagradio in jednu kuću na slavenskom jugu. A neukusa je u našim varošima dosta, pa ne bi škodilo da se čuje i njegova reč . . . a neprijateljska tudjina — spomenut ću samo Njemačku i Austriju — cijeni ga, uzveličava i zove u svoja središta: u želji da njegovom idealnom umjetnošću i sebe obnovi. I da uopče nekako živi i da se razvija, red je, da smo zahvalni Česima . . .

Ona, ki ljubi mistiko in je sama mistiško nadahnjena, sem mislil, bo k pričujočemu priznanju pridala še svojo pohvalno besedo.

Poslušnil sem. Nekdo je spregovoril na stopnjicah.

Poslušam.

Še govori.

Ona prihaja?

Ne! Prijatelji se vračajo od večerje iz gostoljubne sobe svojega prijatelja in prelata. Nocoj so se dalje pomudili v svetovečernem pogovoru.

Dolgo, predolgo je ni.

Pogledal sem skoz okno. Na prostranem Vodnikovem trgu so sanjale sejmarske lope z jaselcami in drugimi božičnimi predmeti.

Kdove kdaj ti sejmarji kaj prodado? Kadar greš mimo, vedno so polne njih police nič manj tik pred božičem kakor v prvem adventnem času.

Gotovo imajo bogato zalogo. Seveda! Zalogo zadovoljnosti z malim.

Večkrat sem opazoval in občudoval njih vedrost in šegavost in nenaveličanost in ubranost, čeprav se njih naprodaj že zdavnaj ne ujema več z dobičkom.

Ko bi mogel še jaz nocoj s tisto potrpežljivostjo čakati njenega prihoda!

Komur gre za večji dobiček, je pač nestrpnejši. In od nje sem se nadejal veliko.

En sam pogled nanjo, tako lépo, svéto in dobrohotno, me je velikokrat čudežno dvignil in osrečil.

Nje [illegible]tke oči so žarele kakor dve svetilki ob [illegible]dodelni romarski podobi. Go-

In ne pomišljajo se. Hite, drve k bajno razsvetljeni votlini, kjer najdejo dete, v plenice povito in v jasli položeno, dete — Boga.

Daleč sveti zvezda. Drugi jo opazijo modri v daljnjih afrikanskih kraljestvih.

Daleč sveti zvezda. A najbližji je ne vidijo, Betlehem je ne opazi, prikrita je njegovim očem, Betlehemu.

* * *

Tudi nocoj sveti ta zvezda, nocoj na sveti večer, na sveto noč. Na noč, ki je več ko dehtenje pomladi, več ko čudežen mir brezkončnih zasneženih planjav in spečih zimskih gozdov, več ko vrisk veselja pijanih človeških ustnic... Nocoj, ko veje skrivnosten a zmagoslaven dih, ki plava nad pojočim snegom, nad uspavanimi hišami človeškimi, nad šumečimi mesti.

Nad šumečimi mesti... Kakor pred skoro dva tisoč leti nad Betlehemom, veje nocoj ta dih nad razsvetljenimi mesti.

Rod, ki je zavrgel Boga, ga ne čuje, slišiš ga ti, ljudstvo — tebi zveni, tebi poje nocoj. Ti si odprlo na široko svoja borna vrata, sprejelo si ga prihajajočega iz višave z odprtimi rokami. Blagor ti!

Zvezda ti sveti, zvezda, ki ti govori o rečeh, brez katerih bi bilo življenje kakor pusti, megleni dnevi v decembru brez sladkega upanja na Božič...

Pastirsko ljudstvo, tebi prvemu se je rodil Kristus — dvigni svojo glavo in ne kloni je...

Levate capita vestra!

Rad. Peterlin-Petruška:

Sveti večer na tujem.

Na svetega večera dan odpustim zgodaj otroke iz šole. Takoj po kosilu odidem v sosednjo vas kupit vse potrebno za svoj praznik, ker Rusi ga praznujejo trinajst dni pozneje. Otroci hočejo me spremljati, no, proti navadi jih ne vzamem s seboj. Ta dan hočem biti sam. Sam s svojimi mislimi.

Pot vodi tri kilometre po dolinici ob potoku in dva kilometra čez holmec. Ves čas ne srečam nikogar, le ob vodi stoji na skali velik kosmat pes in gleda nepremično čez kamen v vodo ali trsje in se niti ne zmeni zame.

V vasi grem najprej na pošto, kjer dobim časopise in par pozdravov iz domovine, vse od najdražjih oseb. Potem kupim kadila, sladkorčkov, čaja, dve butiljki vina in v monopolu (državni prodajalni) pol steklenice dobrega žganja.

Čisto nič se ne mudim tamkaj, a se takoj vrnem po isti poti na hutor. Le enkrat se nekoliko ustavim, odložim pokupko, razgrnem prt in naberem vanj za jaslice mahu, ki ga je vse polno po skalah.

Solnce se pomika k zapadu in senca se je raztegnila po dolinici že skoraj do moje hišice, stoječe ob ribniku. Snežena preproga je v senci vedno bolj temnovijoličaste barve, medtem ko žari na solncu v najlepšem zlatu, prehajajočem boljinbolj v škrlat. Šolska okna goré kot velike božične plamenice.

V sobici je čisto in toplo. Gospodarjeve hčerke so pospravile medtem, ko sem bil v vasi, vse lepo in zakurile peč. Pogrnile so mi mizo s prtom in postavile nanj krožnik z orehi in s praženim semenjem od solnčnih rož. Bog jim povrni!

Ko zaide solnce, so jaslice v kotu pri oknu gotove. Lučka gori pred njimi in obseva Jezuščka s starši in živinico v hlevčku in pastirčke po gričih in zlato zvezdo repatico nad njimi.

Temniti se začne in na nebu se pokažejo prve zvezde. Iz peči naberem v ponev gorečega oglja, nasujem nanje dišečega kadila in grem kadit okoli hiše in po hiši. Pri tem pa molim angelsko češčenje, kakor so to delali vselej očka, in skušam obenem posnemati očetov prazničnі glas. V eni roki držim ponev z ogljem in kozarec z blagoslovljeno vodo, z drugo pa škropim. Ko sem že vse pokadil in poškropil, postavim ponev v sobi pod mizo, sedem in se zamislim v preteklost... In tiho je v sobi tako, da čujem prasketanje ognja v peči in rahlo cvrčanje olja v svetilki.

Pridejo gospodarjevi gledat jaslice in se čudijo nad mojo umetonstjo, medtem je pa večerja gotova. Ta večer ne sedim dolgo z gospodarjem, temveč se kmalu poslovim in grem malo v step šetat. Tiho je tudi v stepi, še pasjega laježa ni čuti od nikoder, le sneg škriplje pod nogami. Nad menoj pa se svetijo iste zvezde, kakor nekdaj ta večer vdomovini, in veliki voz se tudi tukaj pomika ritensko proti zahodu.

Ko pridem domov, zaklenem za seboj vrata, zagrnem okna in prižgem luč. Nato vzamem iz skrinje kopico pisem in jih položim na mizo. Isto naredim s knjigami svojih prijateljev-pisateljev iz domovine. Potem sedem k mizi, pomaknem k sebi luč in začnem prelistavati in brati vse te stvari. In ko čitam pismo katerega od domačih, ali pesem oziroma prozo prijatelja, vstane dotična oseba pred mojimi duševnimi očmi tako čista in jasna kakor nekdaj v resnici. In čeprav je od tedaj, ko smo se poslednjič videli, preteklo mnogo let, se oni niso niti za las spremenili, temveč ostali takšni, kakršni so bili tedaj: istih obrazov, istih oči, z istimi smehljaji in z istimi navadami. Mnogih ni več na svetu, toda danes to noč stoje vsi ti pred menoj zopet živi in zdravi in gledajo zaupno vame, češ: Dragi! Dolgo se že nismo videli. Evo, nas zopet enkrat zbrane pred teboj!

In jaz sežem po butilki in natočim vina v kozarec: »Bog vas živi, dragi moji! Živijo, prijatelji ljubi! Na zdravje! — Na zdravje in na svidenje zopet!...«

Pozno čez polnoč je že. Lučka pri jaslicah pojema. Prilijem ji olja. Nato odklenem vrata in stopim pred hišo. Zadnji krajec plove visoko na nebu in v njega žarkih se leskeče sneženo polje kot biserna preproga.

Obrnem se proti zahodu, proti moji domovini in zašepečem v noč: Vesele praznike želim vam vsem! In potem stegnem roko in napravim v zraku tri križe, kakor jih je delala moja rajnka mati meni na čelu, ustih in prsih vsak večer ter pravim pri tem: Sladko spančkajte v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen. — Lahko noč!...

...Globok kratek stok se razlegne po dolini. To je počil led na ribniku. In zopet je vse tiho naokoli. Luna gre svojo pot in zvezdice ji udano mežikajo. Skozi zamrznjeno okno pa žari lučka, ki visi pred jaslicami...

Silvin Sardenko:

Vzklik.

Vsaj eno noč!
Vsaj eno zaželjeno noč,
vso polno sanj, brez spanja —
in vendar brez kesanja
obhajamo nocoj.
In z njo skrivnost,
ki nam rosi pozabljenost
na vse temè brezkrajne
in vse bolesti tajne —
vsaj eno noč!

O, le veruj:
Pod božjim nebom nisi tuj!
Na vsakega z višave
poglede in pozdrave
žari en žarek vsaj.
In tisti žar
ugásniti ne sme nikdar,
dokler v nočeh prognanstva
ne spólnimo poslanstva.
O, le veruj!

Ksaver Meško:

Koroški prazniki.

Kakor otroku, osirotelemu in zapuščenemu, po materi, se mi stoži čestokrat po Koroški. Ne po Koroški sedanjega nasilstva in krivic, ko je pravica Slovencev, prvotnih prebivalcev dežele, pokopana sto klafter globoko, in je nihče trpečih in teptanih izkopati ne more, nihče mogočnikov in krivičnikov izkopati ne mara. Ne, po Koroški, ki smo v nji živeli nekdaj, ko smo pač trpeli dan na dan krivice in smo se dan za dnevom borili in bíli za najnavadnejše pravice, a borili se s toplim idealizmom in neumrljivim, vsak dan se nanovo oživljajočim upanjem v srcu. Če ne zmagamo danes, zmagamo jutri; če ne jutri, pa čez leto, čez dve leti, po desetih letih.

Bili so vroči, a lepi dnevi v tisti bajni deželi molčečih, resnih gora in poezije polnih jezer. Kako se mi ne bi tožilo po krasoviti deželi, kako ne po letih, prežitih v nji!

Nikoli pa se mi ne toži po nji tako silno, tako bolno, kakor o praznikih. S sladkostjo in z bolestjo preživljam ob teh spet dneve in praznike, preživele v Koroški pred desetimi, dvajsetimi leti.

Kako mi vprede srce v mehko svojo kopreno spomin na praznike vseh svetnikov in vernih duš, ki imajo povsod svojo lepo, mehko-turobno poezijo, v Koroški še svojo čisto samolastno poezijo. Gledam spet v duhu tisto dolgo vrsto ubožčkov, razvrščenih pred župniščem v slikovitem planinskem Št. Danielu ob koncu cerkvenih obredov. Ko vse opravimo v cerkvi in na grobovih, ko sem opomnil vse, ki imajo mamon tega sveta, naj odkupljajo duše svojih rajnih in lastne duše iz trpljenja v vicah z miloščino, pa pristopijo postavni, resni gospodarji, gospodinje, še s solzami v očeh, k čakajočim revežem, da jim razdele »hlebčke za verne duše«.

Ali vsi svetniki in vernih duš dan na Zili. Do večernega mraka na vseh svetih dan, daleč do poldneva na vernih duš dan so trajala tam opravila za rajne. Na vsakem posameznem grobu treba moliti; na nekaterih po štiri, pet, več očenašev. Nisem vedel, kam naj bi se obrnil najprej, komu bi naj ustregel najprej, ko so pa vsi tekko čakali, ko se je pa vsem mudilo domov. Vsem bi rad storil po volji, ko bi vsem mogel; saj je bilo pokopališče vse črno žalujočih vernikov od zida do zida, od zida do cerkve.

Hudo je bilo katero leto. Kakor bi ga molitev dražila k besnemu srdu, je divjal in bril čez tisto vzvišeno plan nad Zilo in Dravo veter; in dež je lil, da so škripali in se šibili dežniki od vetra in dežja. Pa smo vztrajali, molili in kropili grobove noter do mraka. Ljudstvo je želelo — Bogu hvala, da je — mi duhovniki smo bili služabniki ljudstva. —

Božični prazniki, prazniki najmehkejše, najskrivnostnejše, najbolj božajoče poezije!

Lepota in sladkost so bili že v bogoslovju, kjer so nam jih očetje jezuiti, možje širokega obzorja, srečnih, otroško-radostnih duš, umni vzgojitelji, skušali narediti kar najprijetnejše. Zvečer božično drevesce in za vsakega darilce; preprosto pač in neznatno, a smo ga bili v srce veseli, kakor bi nam ga bilo prineslo samo božje Dete. Pevci so zapeli nekaj božičnic. Še smo se razgovorili, še se veselili nekaj časa kakor pastirci ob jaslicah betlehemskih, pa smo morali k počitku. Pač smo legli z mehko svetonočno radostjo v srcu, a že se je budilo ob radosti tiho domotožje po hiši domači, po jaslicah v kotu za mizo, po svetem duhu, zibajočem se kakor v sanjah v toplem ozračju nad mizo, po poeziji potov k polnočnici tam doli v Slovenskih goricah, kakor smo hodili in se opajali s skrivnostno krasoto svetih noči v nedavnih dijaških letih.

Ni bilo spanca na oči, strmeče v temo pred seboj, iščoče daljnih krajev, daljnih dragih, minulih dni in noči. Nekaj časa smo se še poltiho pogovarjali iz postelje do postelje. Redkejše in redkejše so postajale besede; kakor neljuba vsiljenka je padla še katera v mir in tišino sobe; naposled smo umolknili vsi, vsi se pogreznili v svoje misli, čakajoči, da zapojo svetonočni zvonovi in smemo vstati.

Za tem prvi božični prazniki zunaj v pastirstvu, v Škocijanu ob Klopinjskem jezeru. Še sedaj se spominjam z vznesenim začudenjem, kako bajno krasni so bili smrekovi gozdovi med vasjo in jezerom, po hribih nad jezerom — sama belo-okrašena božična drevesca. Bilo mi je, kakor bi živel v pravi pravljici.

A zima je bila strupeno žgoča, kakor so rade koroške zime. Vse tri sv. maše sem imel božični dan na podružnici v Šmarkžu, vse tri zaporedoma. Po službi božji sem šel v Sinčovas po pošto. Pa mi pravi Melita, mlada nečakinja gospe poštarice: »Ali kaj ste za božjo voljo tako počasi maševali! Mislila sem, da mi noge od mraza odpadejo.« Še v topli sobi so se ji pri spominu na pravkar prestalo trpljenje ovlažile lepe oči. Pa sem ji priznal, da se meni ni godilo mnogo bolje. Sveta Rešnja kri mi je pri tretji maši v kelihu zamrznila. Moral sem jo šele odtajati s tem, da sem kelih z rokami grel in dihal vanj. Posebno toplo mi pri tem kajpada ni bilo.

Že dolgo je mrtva tista lepa, prijazna Melita, kakor je mrtvo izvečine vse, kar so lepega sanjala v tistih lepih mladih dneh naša srca...

Božični prazniki v nemški Knezovi nad Trgom leta 1900. Da ne bi bil tako sam in zapuščen med Nemci in protestanti, so me za sv. post povabili očetje bosonogi karmeliti v svoj dom na sosednji fari, v Zedlitzdorfu. Mala družinica, trije patri, telesni bratje iz Ahena na Nemškem, in jaz smo sedeli v topli njihovi obednici v prijaznih pogovorih. Le kadar so se porazgovorili med seboj v svoji ahenski nemščini, sem sedel med njimi daljen, nem tujec: ne besedice nisem razumel.

Vrnil sem se v samotni, lepi in prostrani svoj dom, ki bi bil zdaj ves srečen v njem, če bi ga imel, šele ponoči — skoraj vso pot sem stopal med hišami, slavnostno razsvetljenimi, polnimi radosti in sreče.

Ob knjigi, spominih in načrtih za bodočnost sem čakal, da se oglasi pesem svetonočnega zvona, vabečega ovčice dolinice ob Krki v hišo božjo. In prišli so, stari in mladi, tudi protestantov lepo število — skoraj na oltar mi je silila tista živa, nepočakana nemška mladina.

Pač sem se čutil precej tujca, ko sem slišal pri polnočnici nemško petje. A peli so lepo, krasni mladi, nekoliko melanholični ženski glasovi. A tolažila me je misel, kako dobri so ti ljudje, dasi Nemci. Dobri tudi meni.

Svetonočna poezija v planinskem Št. Danielu in še višji Strojni. Navadno sem imel čez božične praznike v Št. Danielu kakega gospoda iz Celovca, sam pa sem opravljal v Strojni.

V tihi, skrivnostni noči sem šel ali jezdil gor. Gozd ob cesti, skoraj vso pot gozd, je stal negiben in nem, kakor bi tudi on ves zavzet prisluškoval nezaslišanim skrivnostim te noči. To čudeče se molčanje je zazibavalo še mene v še mehkejše, globlje, pobožnejše misli; dvigalo mi je duha visoko gor k zvezdam, sevajočim čudežno pokojno in čudežno skrivnostno dol na svet, ki je bil deležen to noč tolike sreče, tolikega blagoslova.

Kar zdrznil sem se, ustrašil se je tudi konjiček, napel ušesa, če se je sesula kje z veje kepa snega, če je počilo od mraza kje drevo, če je poltiho, tajno zavzdihnilo skozi les.

In gori v Strojni, tisoč metrov nad morjem, kako bajen, očarljiv prizor, ko so se po vseh vrhovih pomikale drobne lučke v smeri proti cerkvi, lučka za lučko, nemirne, nagle, kar drhteče proti hiši božji. Pa so se dvignile nocoj vse luči gorskih sel, iz vseh hiš sosednjih vrhov, in romajo sem k Sv. Urhu?

Pri polnočnici lepa cerkev natlačena, glava pri glavi. Na oltarjih smreke — skoraj malo čudno: nemška božična drevesca v teh živo-zavednih slovenskih krajih — vse veje polne lučic, kakor bi gorel in blestel slednji vršiček, vsa cerkev goreča v angelski svetlobi prve svete noči na poljanah betlehemskih.

Naposled božične noči pri Mariji na Zili. Tam, v bližini mesta, je bila noč do polnočnice nekako najbolj nervozno-nemirna: ves večer ljudje na cesti, ves večer govorjenje, klici, smeh.

Tudi tisto staro, prostrano cerkev so verniki napolnili skoraj do zadnjega kotička. Prvi so bili Bačani, ki so v verskem oziru vedno prednjačili v fari. Dolga pot iz Bač ob jezeru skozi gozdove, krijoče malone ves svet med jezerom in farno cerkvijo, čestokrat zasnežene, da so prišli Bačani vsi beli in mokri v cerkev. Pa so prihajali z veselimi, od svetonočne radosti

---

vorila je tiho, skoraj neslišno, da nisem že na pregibajočih ustnicah razbral njenih misli.

Očitala mi ni nikoli ničesar in prizanašala mi je v marsičem. Nikoli se nisva razgovarjala o medsebojnem prijateljstvu, ali celo ljubezni, ker je čutila, da take razprave in pogodbe motijo in žalijo soglasje prijateljskih src.

Prihajala je vsako leto, vedno ista in vendar vedno drugačna, vedno lepša in čudovitejša; predvsem je vedno enako mlada in sveža.

Vesela je bila, ko je videla, da je skušalo tudi moje srce, ohraniti se mlado in otroško.

In nocoj je ni.

Izza omare so si v poltemi stiskali roke raznoliki rokopisi naših mladih, mlajših in najmlajših pisateljev in čakali na vstajenje belega dne.

Prinesel mi jih je prijatelj Stele, da se tudi jaz naužijem ob njih z veselim upom na prihodnjost naše lepe besede v Dom in Svetu.

Vrh vseh rokopisov je gledalo daljše delo »Detinstvo«, kakor bi hotelo in moralo prvačiti med njimi.

Vzad za leposlovnimi spisi pa so se skrivala pisma, ki so v jesenskih dneh došla na moj naslov in katerih vsako bi z mirnim srcem predložil tudi njej. Razen enega. Pisano je z velikim nemirom in obupom, o čemer noče nič vedeti in slišati moja prijateljica miru in lepih nad.

Vedar si nocoj tudi mojo dušo polagoma osvaja tih brezup na njen prihod.

Utolažiti me ni mogla niti lepa vrsta »Posvečenj«, podpisanih z nežno roko in poslanih z vernim veseljem za praznik Brezmadežne; čeprav raste z vsakim letom v meni prepričanje o veliki vrednosti teh »Posvečenj«.

V mislih, da pomirim svojo nedočakljivost, sem hotel čitati knjigo, ki sem si jo prav za pričujoče praznike prinesel iz knjigarne.

Ni šlo! Zakaj vse besede, lepe besede, so me spominjale nje, katere pozdrav bi bil zame najlepša beseda in katere prihod bi pomenil najlepše dejanje.

V stolnici se je zganil zvon. Prebudila ga je enajsta ura.

Ozrl sem se skoz okno proti stolpu, ki se je kakor roka glasnega prosilca dvigala kvišku.

Visoko nad njim in daleč naokrog je visela božja vsemogočnost na perutih resničnosti in svetosti. Zdelo se je, da so se vrhovi dreves in krovi hiš nizko pošibeli pod skrivnostnimi tovori.

Ali niti eni vejici, niti najšibkejšemu krovu se ni zgodilo nič žalega, zakaj božja vsemogočnost gleda na vse z dobrohotnimi očmi; eno nje oko je modrost, drugo nje oko je svetost.

In spet sem se spomnil modrih in svetih oči svoje prijateljske pričakovanke.

Zakaj letos ne pride?

V moji duši se je skesalo občutje nad morda ne dovolj iskrenim vabilom, s katerim sem jo bil letos povabil v obisk.

Vendar mislim, da bi ji s tako sumnjo delal krivico, zakaj ona je preponižna, da se ne bi odzvala tudi manj prijaznemu vabilu, samo če more.

Segel sem po »Slovencu«. Ali Belgrajske vesti so me navdale z mučno skrbjo.

Nocoj je treba biti dobre volje.

Trenutno sem se zavzel »Za Resnico«, tehtno knjigo zbranih govorov dr. Opeka, ki je na mizi ležala pred menoj.

In odprl sem knjigo pri govoru »V zarji svetosti«.

Kakor on, bi smel tudi jaz skleniti svoje nocojšnje pripovedovanje:

»Resnično da, in kaj, ali ne opazite, da govorim že ves čas o nji... Počakajte.«

Pozvonilo je k polnočnici.

Stopil sem v cerkev in sem jo našel težko prčakovano — Sveto noč.

zardelimi obrazi, s srečnimi očmi, polnimi navdušenja in pobožnosti. Oživel sem, ko sem jih gledal, vzradostil se, ves se razmahnil v toplem, svetonočnem zanosu.

Po polnočnici, ko se je množica razlila po fari in je v vasi zavladala tišina, sem navadno še dolgo stal v župnišču pri oknu, strmeč prek na mesto, polno električnih žarnic, kakor da je tudi ono prižgalo svetonočne svečke, celo po ulicah in cestah in zlasti na železničnih postajah, pač popotnikom in tujcem, blodečim po svetu brez tople svetonočne sobice, brez jaslic in božičnih lučic, naj bi se spomnili svetih časov tudi oni in se jih veselili...

Čudoviti časi, polni materinsko-božajoče toplote sredi brnečih koroških zim, kje ste, kdaj vas doživim spet?

Bili — minili...

O praznikih.

Spisal Anton Čehov. Prevel P. Radlin.

I.

»Kaj naj pišem?« — je vprašal Jurij in pomočil pero.

Vasilisa ni videla svoje hčere že štiri leta. Hči Jefimja se je po poroki odpeljala z možem v Petrograd, poslala od tam dva pisma, potem je pa naenkrat kakor v vodo padla; ne duha ne sluha ni bilo o nji. In če je starka zjutraj kravo molzla, ali kurila peč, ali dremala zvečer in ponoči — vedno je mislila eno in isto: kaj neki dela Jefimja, ali je živa? Treba bi bilo poslati pismo, toda dedec ni znal pisati, a prositi nisi vedel koga.

Prišli so pa prazniki in Vasilisa ni strpela in šla je v krčmo k Jurju, bratu gospodinje, ki je, odkar je prišel s službe, vedno sedel doma v gostilni in ni delal ničesar; o njem so govorili, da zna lepo pisati pisma, ako mu plačaš, kakor je treba. Vasilisa je pogovorila v krčmi s kuharico, potem z gospodinjo, potem s samim Jurjem. Dogovorili so se za poldrugo desetico.

In zdaj — to se je godilo na svetega Štefana dan v krčmi — zdaj je sedel Jurij za mizo in držal pero v roki. Vasilisa je stala pred njim, zamišljena, z izrazom skrbi in žalosti na obrazu. Ž njo je prišel tudi Peter, njen mož, zelo suh, visok, z rdečkasto plešo; on je stal in gledal nepremično in naravnost, kakor slepec. Na ognjišču v ponvi se je pekla svinjska pečenka; ona je piščala in pokala in celo kakor da bi govorila: »Flju-flju-flju.« Bilo je soparno.

»Kaj naj pišem?« je vprašal zopet Jurij.

— Kaj! — je rekla Vasilisa, glede nanj jezno in sumljivo.

— Ne goni! Saj vendar ne pišeš zastonj, ampak za denar! Torej piši! Ljubemu našemu zetu Andreju Hrisanfiču in edini naši ljubi hčeri Jefimji Petrovni pošiljamo z ljubeznijo nizki poklon in očetovski blagoslov, ki naj na veke ne jenja. —

»Sem že napisal. Streljaj dalje.«

— Pa vesele božične praznike vam želimo, mi smo živi in zdravi, kar tudi vama želimo od Gospoda... Kralja nebeškega.

Vasilisa je pomislila in se ozrla na moža.

— Kar tudi vama želimo od Gospoda — Kralja nebeškega... je ponovila in zajokala.

Več ni mogla ničesar povedati. A prej, kadar je ponoči premišljevala, se ji je zdelo, da vsega ni mogoče spraviti niti v deset pisem. Od tega časa, ko je odpotovala hči z možem, je odteklo mnogo vode v morje, starčka sta živela kakor dve siroti in težko vzdihovala ponoči, kakor da sta pokopala hčer. A kaj se vse ni med tem časom pripetilo v vasi, koliko svatb, smrti. Kako dolge so bile zime! Kako dolge noči!

»Vroče je!« — je rekel Jurij in si odpel oprsnik. — »Gotovo mora biti kakih sedemdeset stopinj. Kaj pa še?« je vprašal on.

Starčka sta molčala.

»Kaj pa tvoj zet tam dela?« — je vprašal Jurij.

— On je bivši vojak, striček, saj ti je znano,« je odgovoril s slabim glasom starček. — »Isto leto s teboj je prišel domov. Bil je vojak, zdaj pa živi v Petrogradu v vodolečebnici. Doktor zdravi ljudi z vodo. Torej je on pri doktorju za vratarja.«

— Glej, tukaj je napisano...« je rekla starka in vlekla pismo iz robca. — »Od Jefimje sva ga dobila, Bog ve že kdaj. Mogoče jih že na svetu ni več.

Jurij je malo pomislil in začel hitro pisati.

»Ob sedanjem času,« je pisal on, »ko je vaša usoda po sebi naznačila na Vojno Delovanje, Vam svetujemo pogledati v Ustav Disciplinarnih Kazni in Zakonov Vojne Uprave o Zločinih, in Vi spoznate v onem Zakonu civilizacijo Činov Vojne Uprave.«

On je pisal in obenem čital na glas vse, kar je napisal, a Vasilisa je premišljevala o tem, kaj da bi bilo treba pisati, kakšno pomanjkanje da je bilo v preteklem letu, že pred prazniki ni bilo kruha, morali so prodati kravo. Treba bi bilo prositi za denar, treba bi bilo pisati, da oče velikokrat boleha in se najbrž kmalu preseli v večnost... Toda kako povedati vse to z besedami? S čim najprej začeti, in s čim nato?

»Pazite naprimer,« — je nadaljeval Jurij pisati: — »v 5. knjigi Vojnih Naredb. Vojak je skupno Ime, Znamenito. Vojak se imenuje Najvišji General in poslednji Prostak...«

Starček je zamigal z ustnicami in tiho rekel:

— Na vnuke pogledati, dobro bi bilo.«

— Na kakšne vnuke?« je vprašala starka in pogledala jezno nanj. — A mogoče jih niti ni!

»Vnukov? A mogoče so pa vendar le. Bogve!«

»In zato Vi morete presoditi,« — je hitel Jurij: — »kakšen je Zunanji sovražnik in kakšen Notranji. Najpoglavitejši naš Notranji Sovražnik je: Bahus.«

Pero je škripalo in delalo na papirju kaveljne in zavitke, ki so bili podobni ribiškim trnkom. Jurij je hitel in prebiral vsako vrstico večkrat. Sedel je na stolčku s široko raztegnjenimi nogami pod mizo, sit, zdrav, zabuhel, z rdečim tilnikom. To je bila sama zoprnost, surova, napihnjena, ošabna že radi tega, ker se je rodila in zrasla v krčmi, in Vasilisa je dobro vedela, da je to zoprnost, toda ni mogla tega izraziti z besedami, ampak je samo gledala na Jurja jezno in sumljivo. Od njegovega glasu, od nerazumljivih besedi, od vročine in zaduhljivosti jo je začela boleti glava, misli so se ji zmešale in nič več ni govorila, ne mislila in samo čakala, kdaj neha on škripati. Starček je pa gledal s polno vero. Verjel je starki, ki ga je privela semkaj, in Jurju; in ko je prej omenil vodno zdravišče, se mu je poznalo na obrazu, da je verjel i v to zdravišče, i v zdravilno moč vode.

Ko je nehal pisati, je Jurij vstal in prebral vse pismo od kraja. Starček ni razumel ničesar, vendar je verno pokimal z glavo.

— Dobro si napisal, gladko... — je rekel on: — Bog ti daj zdravje. Dobro...

Položila sta na mizo tri petake in odšla iz krčme, starček je gledal nepremično in naravnost, kakor slepec, in njegov obraz je izražal popolno vero, Vasilisa pa je, ko sta stopila iz krčme, zamahnila z roko na psa in jezno rekla:

— Ah, ti ničvredna!«

Starka ni celo noč spala, vznemirjale so jo razne misli, ko se je danilo, je pa hitro vstala, odmolila in odšla na postajo, da odpošlje pismo.

A do postaje je bilo enajst kilometrov.

II.

Vodno zdravilišče doktorja B. O. Moselveisera je bilo na novega leta dan ravno tako odprto, kakor drugače, le da je imel vratar Andrej Hrizanfič čisto obleko z novimi našivki, škornji so nekako posebno bleščali; in vsakemu, ki je le prišel, je voščil srečno in veselo novo leto.

Bilo je zjutraj. Andrej Hrizanfič je stal pri vratih in čital časopis. Ravno ob deseti uri je prišel general, star znanec, eden vsakdanjih obiskovalcev, takoj za njim pa — pismonoša. Andrej Hrizanfič je slekel generalu suknjo in rekel:

»Srečno novo leto vam želim, vaša prevzvišenost!«

»Bog plačaj, dragi. Jaz ti tudi želim.«

In ko je šel po stopnicah, je general pokimal na vrata in vprašal (vsak dan je spraševal isto in vselej zopet pozabil):

»Kaj pa je v ti-le sobi?«

»Kabinet za masažo, vaša prevzvišenost!«

Ko so koraki generala zamrli, je Andrej Hrizanfič pregledal došlo pošto in našel pismo na svoj naslov. Odpečatil ga je, prebral par vrstic, potem je pa počasi, čitajoč po poti časopis, odkorakal v svojo sobo, ki je bila ravno tam spodaj na koncu hodnika. Njegova žena Jefimja je sedela na postelji in hranila otroka; drugi otrok, najstarejši, je stal poleg in držal kodrasto glavico na njenih kolenih, tretji je spal na postelji.

Ko je Andrej stopil v sobo, je oddal ženi pismo in rekel:

»Najbrž je od domačih iz sela.«

Nato je šel venkaj, ne da bi pogledal in se ustavil na hodniku, blizu svojih vrat. Slišal je, kako je Jefimja s tresočim se glasom prebrala prve vrstice. Prebrala jih je, a več ni mogla; za njo je bilo tudi teh vrstic dovelj, oblila se je s solzami in objemajoč svojega najstarejšega dečka in poljubljajoč ga je začela govoriti, in ni bilo mogoče razumeti, ali joka, ali se smeje.

»To je od babice, od deda...« je govorila. — »Iz vasi... Nebeška kraljica, svetniki priprošnjiki! Tam so je navalilo snega notri do strehe... drevje je belo, prebelo. Otročički na malih sanelr... In plešasti dedek na peči... in rumeni psiček... Oh, moji predragi golobčki!«

Andrej Hrizanfič je vse to slišal in spomnil se je, da mu je žena trikrat ali štirikrat dajala pisma in ga prosila, naj jih pošlje domačim v vas, toda važni posli so ga vselej premotili: on pisem ni poslal, ampak so se mu nekje zavaljala.

»A po polju skačejo zajčki,« — je tarnala Jefimja in vsa v solzah poljubljala dečka. — »Dedek je miren, dober, babica je tudi dobra, usmiljena. Na kmetih žive duhovno, Boga se boje... In cerkvica je v vasi, kmetje pojejo na koru. O, da bi nas odpeljala od tukaj nebeška Kraljica, naša Mati-pomočnica!

Andrej Hrizanfič se je vrnil v sobo, da malo pokadi, dokler kdo ne pride, in Jefimja je naenkrat umolknila, utihnila in si obrisala oči, in le ustnice so ji drhtele. Ona se ga je zelo bala, ah, kako se je bala! Trepetala je pred njim in se strašila že njegovih pogledov in ni se upala pri njem ziniti niti besedice.

Andrej Hrisanfič je prižgal cigareto, a ravno tedaj je nekdo zgoraj pozvonil. Ugasnil je cigareto, naredil zelo strog obraz in zbežal k svojim paradnim vratom.

Od zgoraj je šel po stopnicah general, rdeč in svež od kopanja.

»Kaj pa je v ti-le sobi?« — je vprašal in pokazal na vrata.

Andrej Hrizanfič se je zravnal vojaško in glasno odgovoril:

»Tuš, vaša prevzvišenost!«

P. Krizostom:

Verica se pelje k polnočnici.

Cingl, cingl
čez poljé zveni.
Verica se pelje
k maši polnočni.

S toplo ruto
je ogrnjena,
očki radovedni
skozi kukata.

»Dirjaj, vranček,
dirjaj, kar se da!
Jaslice bi rada
že zagledala.«

Vspne se vranček,
kakor blisk drvi.
Veterc se zasmeje
Verici v oči.

Dalje, dalje,
mimo hiš in koč,
čez stezice bele
v mrzlo sveto noč.

Cingl, cingl
čez poljé zveni.
Verica se pelje
k maši polnočni.

Dr. Mih. Opeka:

„Salve Regina.“

Nekaj misli ob tretji zbirki I. E. Šarićevih pesmi.[1]

Duhovnik-umetnik — kaj želite lepšega! V svetišču svojega Boga v neprestanem stiku z vsem, kar je najvišje, ..., najbolj neskončnega — prenaša s svojo stvarilno močjo to najvišje in neskončno v svetišče umetnosti in v svetišča človeških duš... Toda biti mora res duhovnik in res umetnik!

Tak je biskup Šarić. Veliki duhovnik — sacerdos magnus — s sl... ...im vlakencem svojega srca, in resničen pesnik-umetnik. Ne »moderen« umetnik — hvala Bogu! Ta hvala Bogu nam prihaja zelo od srca. Zakaj z raznimi »modernimi« umetniki imamo pri nas take izkušnje, da se oddahnemo, če srečamo zopet kakega »nemodernega«. Svoj čas je dejal Stritar, da mora že vsakomur presedati tisto osladno pevanje sentimentalnih mladičev. Toda Stritar je take sentimentalne mladiče sam vzgojil! Kako pa moramo mi, ki pri raznih »modernih« spakarijah nismo ničesar zakrivili, ozlovoljeni klicati, da nam je te vrste »modernosti«, kot se nam pri nas vsiljuje — zadosti! Zaboga, ljudje dragi, ali ne vidite, kakšne Kristuse in Madone in svetnike nam že podaja naša »moderna« kot višek umetnosti, kakšne »plebanuše« nam stavi za vzor-junake in s kakšnimi električnimi žogami n... ...etava! — Vse, kar je prav! Hr...ti po napredku, iskati novih poti, poizkušati tako in tako — je kajpada prav in potrebno. Toda hrepenenja in iskanja in poizkusov nam nikar podajati za popolnost in dovršenost! — Samo golo hlepenje po izvirnosti še dolgo ni umetnost, zlasti ne, če je v resnici le posnemanje oblik, ki niso zrastle iz domače zemlje — je pred nedavnim modro zapisal dr. Jos. T...ali.[2] Zato le ne oktroirati nam »umotvorov«, le ne ukazovati nam, da padamo na kolena in omedlevamo pred sámo to besedo — »moderna«! To so atentati na našo prostost in pogosto na naše občečloveško lepočutje. Kjer bomo videli lepoto in umetnost — saj jo bomo s spoštovanjem priznali. Toda če je ne vidijo naše oči? Ne samo moje ali tvoje, marveč na stotine in tisoče oči — če je ne vidi nihče, razen tistih, ki izkričavajo svoje blago?... Ne! Paziti bo treba, budno paziti, da nam gotovi »umetniki« — in koliko jih je! — ne pokvarijo vsega: etike in estetike, čuta za lepoto in — če bi mogoče bilo — lepote s...e!...

Šarić torej ni »moderen« pesnik-umetnik.[3] Nič nenaravnega, »pačenega, pretiranega, iskanega, temnega, nerazumljivega ni v njegovi poeziji, kakor so to pogosto znaki »modernih« — marveč je-gova pesem je naravna, pristna, neprisiljena, preprosta, čista, jasna. Lepoto vzvišenih misli prikazuje krepko, plastično, v lepih, lahkih, primernih oblikah. Gorko vre njegovo čuvstvo in ogreva srca naša. V plemenitem zanosu se razmahuje njegova duša in dviga duše naše v vedre višave. Ves je lirik. Sicer mu tudi epična pesem ni tuja, vendar ona ni njegovo polje. V svetopisemski »Juditi« pričujoče zbirke »Salve Regina« se razvije njegova umetniška sila le na liričnih mestih. Kot lirik pa je Šarić prav v teh Marijinih pesmih velik. Prisrčen je, ko se kakor dete privija k svoji nebeški Materi, se okrog nje igra, ji cvetic donaša, jo neprestano tako nežno kliče, z najslajšimi imeni in pridevki obsiplje, najmilšim stvarem prispodablja, pred njeno podobo hodi, se v njeno belo cerkvico ozira, pred njenim oltarjem moli — Gospino čobanče (pastirček) —, nji prepeva, nji vriska, v svoji otroški ljubezni samo o nji govori, misli, sanja... Viteško čuvstven je, ko kakor trubadur — putnik in Gospin pjevač — hodi okrog in prepeva slavo svoje Edine, Izvoljene, ki je solnce njegovih dni, zvezda njegovih noči, radost njegovih upov, zdravje njegovih ran; ko hrepeni k nji vsepovsod in odpovsod: kakor jelen hrepeni k srebrni vodi, kakor liljan k zori, kakor orel k solnčni luči in k svobodi suženj... A dostojanstven in slovesen je, ko kakor svečenik služi sveto službo v hramu Marijinem na visokem brdu, pred oltarjem od granita, pred kipom Preblažene; ko razvije prapor Marijin med svojim ljudstvom in zbere ljudstvo pod ta prapor in gre kot svečenik-vodnik naprej pred narodom — na božjo pot k Mariji Bistrički ali v daljni Loreto ali v Lurd in vsepovsod prepeva Mariji hvalnico in govori vzneseni njen panegirik in poje ôde Brezmadežni, Kraljici neba, od angela pozdravljeni in v nebesa vzeti... a tudi žaluje, v črno oblečen, pred Doloroso in Pietà, kličoč neprestano narodu svojemu zveličavno geslo: Po Mariji k Jezusu! —

To je vseskozi divna religiozna poezija, visoka po svojem predmetu, in umetnina po stvarjanju pesnikovem. Šarić je sploh izrazito religiozen pesnik. In katere druge snovi bi bile vrednejše pesnika-duhovnika? Če naj pesnik svojo snov notranje doživi, in je od sile in globine tega doživetja najbolj zavisno umetniško stvarjanje njegovo — katere snovi bi bile za pesnika-duhovnika primernejše? Pojav, da imamo med pesniki-duhovniki tako malo izrazito nabožnih pevcev, je po naši sodbi nenormalen. Toliko veličastnega, svetega, idealnega, svet gibajočega je v krščanski religiji — in mi, njeni apostoli, iztikamo za motivi in idejami po kalnih virih sveta... Quid tibi vis in via Aegypti, ut bibas aquam turbidam? et quid tibi cum via Assyriorum, ut bibas aquam fluminis?... (Jer. 2, 18.) —

Premalo spoštujemo sebe in svoje najdražje. Želimo si priznanja in hvale tistega sveta, čigar duhu je religioznost — tudi v umetniški posodi — tuja, če mu ni osovražena. Tega duha bi se morali otrasti. Pa ne! Sami gremo za njim in se prepajamo ž njim. O Šarićevih pesmih se je baje nekdo, ki bi se ne smel — ne pri nas! bolj doli na jugu — porogljivo izrazil, naj se pošljejo v Rim, da jih papež obdari z odpustki... Kakor da bi se moralo umetniško stremljenje, katero bi pohvalila, nagradila Cerkev — politi s sarkazmom! Tisti človek menda ne ve, da so najlepši biseri cerkvenih himnov, kakor Veni sancte, Adoro te, Ave maris stella, Stabat mater i. dr., resnično obdarjeni z odpustki. Ali zato kaj izgube na svoji svetovno priznani dragocenosti? — —

[1] Ivan Evanđelist Šarić, Salve Regina. Stihovi u čast Gospi. (1895—1920). Sarajevo. Kaptol Vrhbosanski 1920.

[2] »Slovenec« z dne 28. nov. 1921, štev. 270, članek »Ne uničite Ljubljani lica!«

[3] Proti nalezljivemu hlepenju po »modernosti« s strani katoliških umetnikov se je krepko izrazil goriški nadškof Fr. B. Sedej v svoji »Okrožnici prečestiti duhovščini« z dne 17. nov. 1921, št. 5367, rekoč: — Prašam, ali je treba katoliškim pisateljem, slikarjem, risarjem, pesnikom letati za modernimi vešami, za izrodki modernizma in sploh za propalo umetnostjo, tako da se nam nasprotniki v pest smejejo in nas bodo potomci enkrat pomilovali? Katoliška Cerkev, ki je umetnost povzdignila do najvišje resnice, lepote in dovršenosti, pač nima vzroka, zapustiti svojo tradicije in večno resnična krščanska načela.

Nova revija
»SOCIALNA MISEL«

začne izhajati januarja meseca 1920. leta.

Prinašala bo kratke članke o najbolj aktualnih vprašanjih domače in svetovne politike, socialnem vprašanju, kulturnih problemih in gospodarstvu v znanstveni, najširšim krogom razumljivi obliki. — Obravnavala bo vsa vprašanja s stališča krščanskega svetovnega nazora, dajoč v tem okviru najširšo svobodo, in si zasigurala za vse panoge odlične sotrudnike ter bo prišla nasproti potrebam našega časa, ki rabi zlasti odločnih smernic v socialnem pogledu.

SOCIALNI DEL BO UREJEVAL
DR. A. GOSAR

KULTURNI
FR. TERSEGLAV.

Cena 100 K na leto.

Izhajala bo dvanajstkrat na leto.

Pozor!

Božična in novoletna darila
si oglejte samo pri
manufakturnem oddelku Gospodarske zveze, Dunajska c. 29 na dvorišču.
Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke in najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke.

Pozor!

Lepo sladko seno za govejo živino se proda v večji množini. — Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod štev. 4642.

Pozor, kolesarji!
Pošljite rabljena dvokolesa v popolno prenovo, emajliranje z ognjem in poniklljanje. Na željo se kolesa tudi shranijo čez zimo.
F. Batjel. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 4434

Pneumatika kolesa Puch
pneumatiko DUNLOP - REITHOFFER - HUTCHINSON
priporoča
IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

P. MAGDIĆ ◦◦ LJUBLJANA
NASPROTI GLAVNE POŠTE
DOSPELE ZADNJE NOVOSTI

svilene triko-obleke	od K	2600·—
volnene **obleke** . .	„ „	1600·—
kostumi	„ „	2800·—
plašči	„ „	1900·—
angl. flanel bluze . .	„ „	195·—
svilene bluze	„ „	750·—

Velika izbira svil. trikot oblek, večerne obleke iz kineškega krepa in svile. Pletenine, zimsko perilo, rokavice, nogavice. ═ Vsi modni predmeti.

ZA PLESKARSKA IN LICARSKA DELA
SE NAJTOPLEJE PRIPOROČA SLAVNEMU OBČINSTVU IN PREČASTITI DUHOVŠČINI
◦◦ TONE MALGAJ ◦◦
PLESKAR IN LIČAR :: LJUBLJANA :: KOLODVORSKA ULICA 6

JUGOSLOVANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Vabilo na podpisovanje delnic.

Minister za trgovino in industrijo je z odlokom z dne 4. maja 1921, št. 2337, dovolil podpisanim ustanovitev delniške družbe z imenom:

Jugoslovanska kreditna banka v Ljubljani.

Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, je z razpisom z dne 25. oktobra 1921, št. 7204/21, potrdilo predložena pravila.

Po §§ 3. in 4. potrjenih pravil znaša delniška glavnica 4,000.000·— K in je razdeljena na 10.000 v gotovini polno vplačanih delnic po 400·— K. Delnice se glase na prinosca. Delniška glavnica se sme s sklepom občnega zbora zvišati do 15,000.000·— K z izdajo nadaljnjih delnic.

Osnovno glavnico 4,000.000·— K oddamo v javno subskribcijo i. s.

10.000 delnic po 400.– K nominale.

Ceno za podpisane delnice je pri subskribciji takoj v gotovini vplačati.

Delnice se stavlja na subskribcijo po sledečih pogojih:

1. Člani Jugoslovanskega kreditnega zavoda r. z. z o. z. v Ljubljani imajo predpravico, da vzamejo za vsak svoj delež pri zavodu po eno delnico Jugoslovanske kreditne banke po kurzu 400·— K za komad in 40·— K za stroške izdaje.

2. Preostale delnice se nudijo nečlanom v subskribcijo po kurzu 500·— K za komad, prištevši po 40·— K za stroške izdaje za vsako delnico.

Kolikor znaša izkupilo za izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade po § 3. pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu banke.

Podpisovanje delnic se vrši v času od 20. decembra 1921 do 20. januarja 1922.

Prijave sprejemajo:

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD v Ljubljani, Marijin trg št. 8. in njegovi **podružnici** v Murski Soboti in **Dolnji Lendavi.**

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA v Ljubljani in njene **podružnice** v Novem mestu, Rakeku in Slov. Gradcu.

SLOVENSKA BANKA v Ljubljani in njeni **podružnici** v Dolnji Lendavi in v Novem Sadu.

JADRANSKA BANKA v Beogradu in njene **podružnice** v Ljubljani, Celju, Mariboru, Kranju, Zagrebu, Splitu, Sarajevu, Cavtatu, Dubrovniku, Ercegnovem, Jelši, Korčuli, Kotoru, Metkoviču, Šibeniku, dalje na Dunaju, v Trstu, Opatiji in Zadru.

Vsak podpisovalec dobi od vplačilnega mesta potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku.

Subskribentom se bo o dodelitvi delnic poročalo. Kdor sploh ne bi dobil delnic, ali manjše število nego jih je podpisal, prejme povrnjeno celo, odnosno delno vsoto svojega vplačila.

Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil o subskribiranih delnicah začasna potrdila o številu vplačanih in dodeljenih delnic. — Delnice se izroče pozneje proti izročitvi začasnih potrdil o dodeljenih delnicah. Po § 11. pravil daje na občnem zboru vsakih 10 delnic po en glas.

Jugoslovanska kreditna banka ima namen pospeševati razvoj in povzdigo pridobitnosti, produkcije in kupčije obrtnega, trgovskega, uradniškega in kmetijskega stanu. Družba ima pravico vršiti vse vrste bančnih opravil in kupčij. Želeti je, da se obrtniki, trgovci, uradniki in kmetje oklenejo novega zavoda ter se v obilnem številu odzovejo vabilu na podpisovanje delnic.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1921.

Jugoslovanski kreditni zavod, r. z. z o. z. v Ljubljani;
Anton Pesek, hišni posestnik in lastnik tiskarne v Ljubljani;
Branko Hlavaty, hišni posestnik in veletrgovec v Zagrebu;
Dominik Čebin, upravnik in posestnik v Ljubljani;
Dr. Ferdo Černe, odvetnik v Murski Soboti;
Ivan Dobraj, hotelir in trgovec v Murski Soboti;
Josip Benko, hotelir in veletržec v Murski Soboti;
Franc Čeh, trgovec v Murski Soboti;
Ljudovik Brumen, hišni posestnik in trgovec v Murski Soboti;
Janko Korže, ravnatelj v Murski Soboti;
Dr. Janko Leskovec, odvetnik v Dolnji Lendavi;
Josip Toplak, hišni posestnik in veletrgovec v Dolnji Lendavi;
Adam Bohar, posestnik in mesar v Dolnji Lendavi;
Ivan Kokot, trgovec v Dolnji Lendavi;
Franc Kac, trgovec v Dolnji Lendavi;
Franc Bedič, trgovec v Dolnji Lendavi.